

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Dohoda o vině a trestu

Simona Monsportová

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem uvedla všechny prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem, který je pro vědeckou práci obvyklý.

V Plzni, 26. 3. 2014

Simona Monsportová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce JUDr. Petru Kybicovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Trestní řízení.....	4
2.1	Zvláštní způsoby řízení.....	4
2.2	Odklony	5
3	Zavedení dohody o vině a trestu do právního řádu ČR.....	7
3.1	Vládní návrh zákona z r. 2005	7
3.2	Vládní návrh zákona z r. 2008.....	8
3.3	Dohoda o vině a trestu podle novely účinné od r. 2012	9
4	Sjednávání dohody o vině a trestu a řízení o návrhu na její schválení.....	12
4.1	Sjednávání dohody o vině a trestu	12
4.1.1	Náležitosti dohody o vině a trestu	15
4.1.2	Vyloučení sjednání dohody o vině a trestu	18
4.1.3	Návrh na schválení dohody o vině a trestu.....	21
4.2	Řízení o schválení dohody o vině a trestu	23
4.2.1	Odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu.....	24
4.2.2	Předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu....	24
4.2.3	Veřejné zasedání o návrhu na schválení dohody o vině a trestu	27
4.2.4	Rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu.....	33
4.3	Opravné prostředky	40
5	Argumenty pro a proti dohodě o vině a trestu.....	43
5.1	Argumenty pro dohodu o vině a trestu	43
5.2	Argumenty proti dohodě o vině a trestu	45
6	Využívání dohody o vině a trestu.....	48
7	Dohoda o vině a trestu na Slovensku	50
7.1	Právní úprava dohody o vině a trestu na Slovensku.....	50
7.2	Využívání dohody o vině a trestu	52

7.3	Srovnání s právní úpravou v ČR.....	53
8	Plea bargain v USA	58
8.1	Právní úprava	58
8.2	Srovnání s úpravou v České republice.....	61
9	Úvahy de lege ferenda	63
10	Závěr.....	66
11	Resumé	68
12	Seznam použitých zdrojů	70

1 Úvod

Dohoda o vině a trestu je institutem pro trestní právo zcela novým, se kterým je možné se setkat především v zemích angloamerického typu právní kultury a pro většinu odborné i neodborné veřejnosti představuje jeden z dominantních rysů trestního řízení právě ve Spojených státech amerických. Zákodárci tak učinili významné rozhodnutí a tento zcela nový institut, uplatňující se již v mnoha evropských zemích, zařadili v druhé polovině roku 2012 do českého trestního řádu. Od dohody o vině a trestu se očekává, že urychlí trestní řízení a dojde k odbřemenění justice. Především rychlost trestního řízení je v České republice velkým problémem. Naproti tomu v zahraničí, kde se uplatňuje dohoda o vině a trestu s dlouholetou tradicí, především pak ve Spojených státech či Velké Británii, problémy s rychlostí trestního řízení spatřovány nejsou. Tyto země byly tedy jakousi inspirací pro zefektivnění trestního řízení v České republice. Avšak fungování trestního řízení v těchto zemích spočívající především v rychlosti nelze spojovat pouze s dohodou o vině a trestu. Tento institut je pouze jakýmsi prvkem celého systému trestního řízení, který se v zemích angloamerického typu právní kultury velmi liší od toho kontinentálního, tedy toho, který se uplatňuje i v České republice.

Z důvodu, že jde o institut zcela nový a také velmi kontroverzní, jsem si zvolila právě toto téma. Za dobu fungování dohody o vině a trestu bylo o tomto institutu zevrubně pojednáno jen pár autory, a proto je cílem mé práce především podat ucelený výklad se zaměřením na všechny aspekty dohody o vině a trestu, tedy jak zákonné, tak i teoretické, popř. etické, zhodnotit celý institut z hlediska jeho vhodnosti a efektivnosti, jakožto i zákonné úpravy a porovnat ho s obdobnými instituty fungujícími na Slovensku a ve Spojených státech amerických.

Práce bude logicky rozčleněna do dvanácti kapitol, a to úvodu, osmi hlavních kapitol a závěru, po kterém následuje cizojazyčné resumé a seznam použitých zdrojů. V první kapitole bude mým cílem stručně pojednat o trestním řízení, především pak o zvláštních způsobech trestního řízení a odklonech, které úzce souvisejí s dohodou o vině a trestu. V následující druhé kapitole nastíním

vývoj tohoto institutu na území České republiky, a to z důvodů, že novela, kterou byla dohoda o vině a trestu začleněna do trestního řádu, nebyla prvním návrhem zákona, který se o tomto či obdobném institutu zmiňuje. Ve třetí a zároveň nejobsáhlejší kapitole podám výklad o dohodě o vině a trestu de lege lata. Vzhledem k tomu, že zákonná úprava je na mnoha místech nejasná, bude mým úkolem za pomoci interpretace a analogie dospět ke správným závěrům právě na těchto místech, která mohou přinášet obtíže při aplikaci dohody o vině a trestu v praxi. Obsahem čtvrté a páté kapitoly bude shrnutí argumentů na podporu dohody o vině a trestu a stejně tak i argumentů odpůrců tohoto institutu a zhodnocení dosavadního využívání dohody o vině a trestu v praxi založeného na statistikách. V šesté kapitole se budu zabývat srovnáním dohody o vině a trestu uplatňující se v České republice s dohodou o vině a trestu fungující na Slovensku vzhledem k tomu, že na Slovensku se používá tento institut již několik let a tato úprava byla asi nejvýznamnější inspirací pro právní úpravu v České republice. Komparaci předchází stručné nastínění úpravy de lege lata. Samotnou podkapitolou bude i využívání dohody o vině a trestu na Slovensku zachycené ve formě jednotlivých tabulek. V poslední kapitole porovnáám dohodu o vině a trestu v České republice s institutem zvaným plea bargain ve Spojených státech amerických. Srovnání s tímto institutem v USA jsem si zvolila proto, že v této zemi má dlouholetou tradici a dá se říct, že právě Spojené státy jsou domovem těchto dohod. Poslední kapitola bude věnována úvahám de lege ferenda, ze kterých bude patrné, v čem spatřuji nedostatky v právní úpravě, a které by měly být v budoucnu brány v úvahu. V závěru poté shrnu, zda jsem splnila všechny stanovené cíle včetně poznatků o tomto institutu.

Zevrubný výklad o dohodě o vině a trestu v České republice podávají pouze dva autoři, resp. kolektiv autorů, jejichž literární díla jsou nejvýznamnějšími zdroji pro mou práci. Prvním tímto autorem je JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D., jehož výklad o dohodě o vině a trestu v komentáři k trestnímu řádu je nejobsáhlejším výkladem, jaký byl doposud podán. Druhým autorským kolektivem je kolektiv, jehož vedoucí je JUDr. Filip Ščerba, Ph.D. a v příslušné monografii se zabývá nejen dohodou o vině a trestu v České republice, ale i dohodou o vině a trestu na Slovensku. Podpůrnými prameny použitými pro tuto práci jsou především odborné články v právních periodikách. Pro komparaci

právní úpravy se Slovenskem a Spojenými státy americkými jsou využívána především cizojazyčná literární díla, odborné články a samozřejmě příslušné právní předpisy a rozhodnutí soudů.

2 Trestní řízení

Trestní řád nepodává legální definici trestního řízení, avšak stanoví svůj účel. V tomto ustanovení je tedy zakotveno, že „*účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Řízení přitom musí působit k upevňování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti.*”¹ Trestní řízení lze tedy charakterizovat jako postup orgánů činných v trestním řízení, jehož cílem je zjistit spáchaný trestný čin, jeho pachatele, jakožto pachateli trestného činu spravedlivě uložit trest, popř. ochranné opatření. Orgány činné v trestním řízení jsou pak taxativně stanoveny v zákoně.² Jsou jimi soud, státní zástupce a policejní orgán.

Samotné trestní řízení lze rozdělit do pěti základních stadií. První fází je přípravné řízení, druhou pak předběžné projednání obžaloby, zpravidla následuje hlavní líčení, které je většinou ukončeno rozsudkem. Poslední dvě stádia jsou představována opravným řízením, a to řádným a mimořádným, a vše zakončuje řízení vykonávací. Trestní řízení však samozřejmě nemusí projít všemi stadii a může skončit již přípravném řízením.

2.1 Zvláštní způsoby řízení

Z hlediska průběhu trestního řízení je možné se od obecné úpravy odchýlit. Je tomu tak v případě, že se koná řízení ve věcech mladistvých, řízení proti uprchlému, dále v případě, že dojde k podmíněnému zastavení trestního stíhání, k narovnání nebo probíhá řízení před samosoudcem, řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu, řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a konečně tehdy, jestliže se koná řízení o schválení dohody o vině a trestu. Odchyly jsou dány v tomto případě proto, že tato řízení si svým zvláštním charakterem vyžadují také zvláštní úpravu. Pokud však zvláštní úprava určitou problematiku neupravuje, pak se použijí obecná

---

¹ § 1 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

² § 12 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

ustanovení o trestním řízení. S problematikou těchto odchylek velmi úzce souvisí pojem odklonu.

2.2 Odklony

Pojem odklonu není v zákoně definován, proto je nutné vycházet z definic, které podává odborná literatura. Jelínek³ vymezuje odklon jako odchylku od typického průběhu trestního procesu, která znamená, že trestní řízení nedospěje do svého obvyklého konce, do vynesení odsuzujícího rozsudku, nedojde k vyslovení viny, k uložení klasické trestní sankce, ale řízení se od této cesty odkloní a trestní věc se vyřídí jinak, velmi často tak, že se trestní stíhání zastaví. Říha⁴ charakterizuje odklon jako institut umožňující odchýlení se od běžného průběhu řízení k určitému zkrácenému řízení. Odklony jsou však charakterizovány též jako způsoby vyřízení trestní věci, při nichž dochází k zastavení trestního stíhání obviněného, ale zároveň k určité formě jeho postihu. Tak vymezuje odklony Ščerba.⁵ Z těchto uvedených definic plyne, že je to tedy jakési odchýlení od standardního průběhu trestního řízení.

V souvislosti s odklony vyvstává problém v tom směru, jaké instituty řadit mezi odklony. Autor první definice řadí mezi odklony podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání, podmíněné upuštění od podání návrhu na potrestání, jakožto i řízení o schválení dohody o vině a trestu a odstoupení od trestního stíhání v řízení ve věcech mladistvých. Pokud bychom však vycházeli z toho, že odklon spočívá v tom, že řízení nedospěje do fáze vynesení odsuzujícího rozsudku, nemohli bychom mezi odklony dohodu o vině a trestu zařadit, protože dohoda o vině a trestu se schvaluje právě odsuzujícím rozsudkem, i když je svým obsahem odlišný od běžných odsuzujících rozsudků. V návaznosti na druhou definici je mezi odklony řazen i institut trestního příkazu. Naopak podle autora poslední definice nepatří mezi odklony řízení o schválení dohody o vině a trestu. V tomto případě je pochopitelné, že institut mezi odklony zařazený není, protože autor staví definici odklonů na tom, že v důsledku aplikace dochází k zastavení trestního stíhání. Dohoda o vině a trestu není se zastavením trestního stíhání

---

³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 740

⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3476

⁵ ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 14

spojena a též ani institut trestního příkazu, jehož využití takový následek rovněž nezpůsobuje. Zde je tedy nutné přesně definovat odklon, aby bylo možné dojít k závěru, jaké instituty mezi odklony patří. Podle mého názoru by měl být odklon chápán jako jakákoli odchylka od standardního trestního řízení, která umožňuje rychleji a jednodušeji trestní věc vyřídit a její použití je fakultativní. Například řízení proti uprchlému také vykazuje určité odchýlení se od běžného způsobu trestního řízení, ale nepřispívá k rychlosti, jednoduchosti a jeho využití rozhodně není fakultativní, nýbrž za splnění zákonných podmínek je dokonce obligatorní. Vzhledem k tomu, že všechny výše zmíněné instituty se odkloňují od obecné úpravy, zjednodušují trestní řízení a jejich použití je fakultativní, zastávám názor, že je nutné všechny výše zmíněné instituty řadit mezi odklony. Nesdílím ten názor, že podstatou odklonu je, že v návaznosti na jeho aplikaci dochází k zastavení trestního stíhání. V tomto smyslu je na místě zařadit mezi odklony jak řízení o schválení dohody o vině a trestu, tak institut trestního příkazu využívaný v řízení před samosoudcem.

3 Zavedení dohody o vině a trestu do právního řádu ČR

Dohoda o vině a trestu je institut trestního práva obsažený v novele, která nabyla účinnosti 1. 9. 2012. Diskuze o této formě odklonu však začaly dříve, než v souvislosti s touto novelou a dřívější návrhy zákonů tento institut upravovaly, popř. upravovaly alespoň jeho obdobu. Jde však o návrhy zákonů, které nebyly nikdy přijaty.

3.1 Vládní návrh zákona z r. 2005

V roce 2005 vláda předložila k projednání Poslanecké sněmovně České republiky návrh zákona o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku a zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Součástí tohoto návrhu byl i institut obsažený v ustanoveních § 206a a násl. nazvaný jako „řízení o prohlášení viny obžalovaným“. Dá se říci, že tento institut byl předchůdcem dohody o vině a trestu.

K prohlášení viny mělo dojít v hlavním líčení poté, co byla přednesena obžaloba a poškozený vyjádřil, zda uplatňuje nárok na náhradu škody, jakým způsobem, v jaké výši a z jakého důvodu. Tehdy ještě neexistovala možnost požadovat náhradu za nemajetkovou újmu či vydání bezdůvodného obohacení. Náhrada se tedy týkala pouze škody majetkové. Obviněný měl být poučen o svých právech. V návaznosti na poučení mohl prohlásit, že uznává svou vinu. K takovému prohlášení mohlo dojít i na návrh státního zástupce. Státní zástupce mohl tedy sám podat návrh, aby bylo rozhodnuto v řízení o prohlášení viny obžalovaným. Takový návrh měl být buď součástí obžaloby anebo měl být učiněn nejpozději při přednesení obžaloby v hlavním líčení.

Právo obviněného následně bylo, aby podal soudu návrh na vydání odsuzujícího rozsudku. Aplikace však nebyla možná tehdy, pokud se jednalo o zvláště závažný zločin. Státní zástupce i poškozený se následně mohli k návrhu vyjádřit. Sám obviněný mohl vzít návrh zpět do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Pokud by vzal návrh do té doby zpět, k učiněnému prohlášení viny by se nepřihlíželo. Z hlediska rozsudku je zde hlavní úskalí spočívající v

tom, že soud není návrhem obviněného vázán co do druhu a výměry trestu, popř. druhu ochranného opatření a výše náhrady škody a mohl by vlastně rozhodnout nehledě na návrh.

Z hlediska opravných prostředků mohly nastat dvě situace. První spočívala v tom, že soud za souhlasu státního zástupce vyhoví návrhu obviněného v celém rozsahu. V takovém případě by nebylo možné rozsudek napadnout žádným řádným opravným prostředkem. Z mimořádných opravných prostředků by přicházela v úvahu pouze obnova řízení.

Celkově lze zmíněný návrh zákona z hlediska nového institutu prohlášení viny obžalovaným charakterizovat jako snahu o zrychlení trestní řízení, avšak snahu učiněnou ne příliš vhodným způsobem. Výhody z tohoto institutu plynou spíše orgánům majícím zájem na urychlení trestního řízení. V případě, že by nebyly zjevné pochybnosti o tom, že obviněný je skutečně vinným skutkem popsaným v obžalobě, bylo by možné neprovádět dokazování. Vzhledem k tomu, že soud by nebyl návrhem obviněného na vydání odsuzujícího rozsudku vázán, lze si jen těžko představit dostatečné výhody z tohoto institutu plynoucí právě obviněnému, které by ho vedly právě k doznání. Avšak samozřejmě by záleželo na tom, zda by soudy často vydávaly rozsudky odlišné od návrhu obviněného nebo zda by tyto návrhy do určité míry respektovaly a rozhodovaly by v souladu s nimi.

3.2 Vládní návrh zákona z r. 2008

V roce 2008 byl na půdě Poslanecké sněmovny projednáván vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů. V rámci této novely byla projednávána také dohoda o vině a trestu.

Úprava dohody o vině a trestu, ale i ustanovení o řízení o dohodě o vině a trestu v tomto návrhu zákona je v podstatě téměř totožná se současnou úpravou v trestním řádu. Přesto lze spatřovat několik málo odlišností. První a také

nejdůležitější je omezení aplikace tohoto institutu z hlediska trestného činu, resp. trestní sazby. Zákon z roku 2008 předpokládal, že dohodu o vině a trestu bude možné uzavřít jen případě, kdy je trestní řízení vedeno pro trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující hranici pěti let. Byla tedy aplikovatelná pouze na přečiny, tedy za stejných podmínek jako je tomu u ostatních forem odklonů. Další významnou odlišností je formulace, jakou se obviněný podle tohoto návrhu zákona doznával ke skutku, resp. formulace prohlášení, které je nedílnou součástí dohody. Podle tehdejšího návrhu zákona musel obviněný prohlásit, že se cítí být vinen skutkem, pro který je stíhán, nikoli pouze prohlásit, že spáchal daný skutek. Poslední významnou odchylku lze spatřovat v institutu tzv. nutné obhajoby. Na rozdíl od současné úpravy novela z r. 2008 předpokládala, že obviněný bude zastoupen obhájcem i při řízení o schválení dohody o vině a trestu a nikoli pouze při jejím sjednávání. Návrh zákona totiž jmenuje obhájce jako subjekt, jehož účast je v řízení před soudem vyžadována. Tento zákon také nepočítal s předběžným projednáním dohody o vině a trestu. Ostatní ustanovení jsou téměř totožná s účinnou novelou, která zavedla dohodu o vině a trestu. Jedná se pouze o drobnější odchylky, které tkví především ve formulaci jednotlivých paragrafů.

Největším nedostatkem této navrhované novely je podle mého názoru omezení spočívající v nemožnosti sjednat dohodu o vině a trestu ohledně trestného činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody nad pět let. Jak bude pojednáno dále, pokud jde o přečiny, je totiž výhodnější trestní věc vyřídit jinou formou odklonu.

3.3 Dohoda o vině a trestu podle novely účinné od r. 2012

Dohoda o vině a trestu v současné podobě byla zařazena do právního řádu České republiky, konkrétně do trestního řádu, novelou provedenou zákonem č. 193/2012 Sb., který nabyl účinnosti 1.9. 2012. Jde o institut pro české právo zcela nový, který je typický především pro země angloamerického typu právní kultury.

Podle důvodové zprávy výše zmiňovaného zákona vedl k zavedení dohody o vině a trestu do právního řádu především dlouhodobý problém české justice spočívající v nemožnosti dodržovat právo na spravedlivý proces. Právo na spravedlivý proces požívá ústavněprávní ochrany a katalog práv, který tvoří právo na spravedlivý proces, je obsažen především v Listině základních práv a svobod. Podle čl. 6 Úmluvy⁶ je pak součástí práva na spravedlivý proces i právo každého, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem. Právě požadavek na vyřízení věci v přiměřené lhůtě je problémem justice v České republice. V rámci Evropské unie se více než čtvrtina podaných stížností týká právě nedodržení přiměřené lhůty k vyřízení věci, zatímco v zemích ovládaných common law jsou tyto stížnosti opravdovou raritou.⁷ Podle ročenky statistického úřadu⁸ v roce 2011 tvořilo nápad okresních soudů 84 172 případů, u krajských soudů potom 951 případů. Průměrná délka trestního řízení u okresních soudů se pohybovala okolo 192 dní, u krajských soudů 687 dní. Rychlosti nepřispívá ani složitý systém opravných prostředků a celková struktura trestního řízení spočívající například v opakování úkonů před jednotlivými orgány.⁹ Dohoda o vině a trestu má tak vést k efektivnějšímu trestnímu řízení, především co se týká rychlosti.

Dohodu o vině a trestu lze pojímat jako smlouvu mezi státním zástupcem a obviněným zastoupeným obhájcem. Její podstatou je, že obviněný prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán a s přihlédnutím k tomuto prohlášení se dohodne se státním zástupcem na trestu, zpravidla mírnějším než je ten, který by mu hrozil, kdyby prohlášení neučinil a konalo by se tak standardní řízení. Aplikováním tohoto institutu by mělo dojít ke zrychlení řízení, neboť nedochází ke konání hlavního líčení a tím je značně omezeno, téměř až vyloučeno, dokazování, ale také je značně omezeno opravné řízení. Podle odhadů navíc

---

⁶ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolu 3, 5 a 8 a 11

⁷ Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku č. 510, návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

⁸ Soudnictví, kriminalita, nehody: pohyb agendy u okresních a krajských soudů. In: *Český statistický úřad: Statistická ročenka České republiky 2013* [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kapitola/0001-13-r_2013-2700

⁹ Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku č. 510, návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

dochází k doznání až v 55 % případů, u bagatelních trestných činů může být číslo ještě vyšší.¹⁰

---

¹⁰ BRŇÁKOVÁ, S. a KORBEL, F. Dohoda o vině a trestu. *Trestněprávní revue*. 2008, 7. ročník, č. 9, s. 272

4 Sjednávání dohody o vině a trestu a řízení o návrhu na její schválení

Celý proces, který vrcholí tím, že obviněný je postižen odsuzujícím rozsudkem, který je v souladu s dohodou o vině a trestu, lze rozdělit na dvě základní fáze. V první fázi se koná sjednávání dohody o vině a trestu mezi obviněným a státním zástupcem. V rámci druhé fáze má pak své místo soud, který dohodu schválí, popř. odmítne a touto fází je tedy řízení o schválení dohody o vině a trestu.

4.1 Sjednávání dohody o vině a trestu

Státní zástupce je ze zákona povinen stíhat všechny trestné činy, o kterých se dozví.¹¹ Jakmile je sepsán záznam o zahájení úkonů trestního řízení nebo jsou provedeny neodkladné a neopakovatelné úkony, které mu bezprostředně předcházejí, nebo je zahájeno trestní stíhání, započíná první fáze trestního řízení, kterou je řízení přípravné. Přípravné řízení trvá mj. do chvíle, než je podán návrh na schválení dohody o vině a trestu. Z výše uvedeného vyplývá, že sjednávání dohody o vině a trestu probíhá právě v přípravném řízení. Nejzazším momentem, kdy je možné dohodu o vině a trestu sjednat, je předběžné projednání obžaloby. V hlavním líčení už dohodu sjednat nelze.

Jednání o dohodě o vině a trestu může iniciovat především státní zástupce, a to v případě, že „*výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný*“.¹² Státní zástupce však může jednání zahájit i na návrh obviněného. Pokud obviněný navrhne započít jednání o dohodě o vině a trestu, státní zástupce nemá povinnost obviněnému vyhovět. Nevyhovět návrhu obviněnému může tehdy, jestliže návrh spatřuje nedůvodným. Pokud však návrh shledá důvodným, může začít samotné jednání o dohodě o vině a trestu. V rámci přezkoumání obžaloby však může předseda senátu též nařídit předběžné projednání obžaloby, jestliže by vzhledem

---

¹¹ § 2 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

¹² § 175a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

k okolnostem případu bylo vhodné sjednat dohodu o vině a trestu, zvláště pak v případě, že takový postup navrhl státní zástupce nebo obviněný.

K jednání předvolá státní zástupce obviněného. Má však povinnost o místě a čase jednání o dohodě o vině a trestu vyrozumět též obhájce obviněného a poškozeného. Obhájce obviněného totiž musí být sjednávání přítomen, protože podle zákona¹³ jde o jeden z případů tzv. nutné obhajoby. Vyrozumět obhájce tedy musí obligatorně. To však neplatí o poškozeném. Poškozeného státní zástupce nemusí vyrozumívat v případě, že výslovně prohlásil, že se vzdává svých práv, která mu zákon přiznává. Pokud však k takovému prohlášení ze strany poškozeného nedošlo, musí být vyrozuměn. Zároveň musí být poučen o tom, že nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení musí uplatnit nejpozději při prvním jednání o dohodě o vině a trestu. Pokud se poškozený jednání neúčastní, ač byl řádně vyrozuměn a již uplatnil nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, může se státní zástupce dohodnout o nároku poškozeného s obviněným, avšak jen do výše poškozeným uplatňovaného nároku.

Pokud jsou přítomni všichni, jejichž účast zákon vyžaduje, je možné začít se samotným jednáním. O průběhu jednání státní zástupce vyhotoví záznam.¹⁴ Státní zastupitelství však dospěla k jednomu aplikačnímu problému. Ten se týká právě toho, jakým způsobem by měla být zachycena jednání o dohodě o vině a trestu mezi státním zástupcem a obviněným zastoupeným obhájcem. Konkrétně, zda má jít o zachycení jednání ve formě protokolu nebo ve formě záznamu. Pokyn obecné povahy stanoví, že o jednání se učiní záznam.¹⁵ Avšak Krajské státní zastupitelství Ústí nad Labem došlo k závěru, že by se mělo jednat spíše o zachycení ve formě protokolu o výsledku obviněného. Tento názor státní zastupitelství podpořilo argumentem, že je zde dána povinnost poučit obviněného o jeho právech a povinnostech. K názoru státního zastupitelství se přiklání i Vrchní státní zastupitelství v Praze a Nejvyšší státní zastupitelství.¹⁶

---

¹³ § 36 odst. 1 písm. c) zákona č. 141/1961 Sb, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

¹⁴ čl. 48a odst. 9 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 7/2012

¹⁵ pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 7/2012

¹⁶ Nejvyšší státní zastupitelství: zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2012. In: *Nejvyšší státní zastupitelství: zpráva o činnosti* [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/udaje-o-cinnosti-a-statisticke-udaje/zprava-o-innosti>

Takovéto jednání bude mít zpravidla nejprve ústní formu. Forma sice není zákonem předepsána, avšak z povahy věci lze usoudit, že to bude jednání uskutečněné právě ústní formou. Teprve pokud se strany dohodnou na obsahu dohody o vině a trestu, bude možné ji převést do písemné podoby, jak to zákon vyžaduje. Samotné jednání bude zpravidla začínat tím, že obviněný buď sám, nebo na vyzvu státního zástupce prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán, protože si nelze představit, že by státní zástupce přistoupil na jednání o trestu, pokud nebylo učiněno prohlášení obviněného. Je nutné analyzovat, co vlastně obsahuje prohlášení o spáchaném skutku. Někteří autoři¹⁷ jsou toho názoru, že prohlášení obviněného, že spáchal skutek, není možné ztotožňovat s prohlášením, že je vinný a prohlášení o spáchaném skutku je nedostačující a je potřeba, aby obviněný prohlásil svou vinu. Jde o požadavek čistě morální a z tohoto hlediska se domnívám, že ve většině případů, kdy obviněný prohlásí, že spáchal skutek, tím zároveň vyjádří, že se cítí být vinen. Toto vyjádření však zpravidla nebude výslovné, avšak sám obviněný se tak skutečně bude cítit. Myslím si tedy, že požadavek prohlášení viny z morálního hlediska není nezbytně nutný. Doznání se však vyskytuje u dalšího druhu odklonu a je jím podmíněné zastavení trestního stíhání. V tomto případě se musí doznání vztahovat na celý skutek, na všechny jeho znaky, které tvoří skutkovou podstatu daného trestného činu. Především musí tedy zahrnovat subjektivní stránku trestného činu.¹⁸ Doznání je také na rozdíl od prohlášení o spáchání skutku trvalé a nadále se k němu přihlíží za jakýchkoli okolností. Pokud nebude sjednána dohoda o vině a trestu, k prohlášení o spáchání skutku se v dalším řízení nepřihlíží.

Další podmínkou, která musí být splněna v rámci sjednávání dohody o vině a trestu je ujednání o druhu, výměře a způsobu výkonu trestu včetně délky zkušební doby. Popř. může být ujednán i trest náhradní, pokud to zákon umožňuje a dokonce i upuštění od potrestání. Součástí těchto ujednání může být i rozsah přiměřených omezení a povinností. Při jednání o druhu a výměře trestu se též musí přihlídnout k tomu, zda obviněný trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch. Pokud jsou splněny zákonné podmínky pro uložení

---

¹⁷ JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*. 2012, roč. 2012, s. 19 a násl.

¹⁸ usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19.8. 2003, sp. zn. 10 To 336/2003; usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29.2. 2012, 6 Tdo 146/2012

ochranného opatření, státní zástupce obviněného na tuto skutečnost upozorní s tím, že návrh na uložení ochranného opatření bude obsažen v dohodě. Upozornit ho nemusí v případě, že skutečnosti zakládající důvody pro uložení ochranného opatření vyšly najevo až po podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

Z hlediska druhu trestu lze uložit jakýkoli trest, který trestní zákon taxativně stanoví v § 52, avšak za předpokladu, že ustanovení zvláštní části trestního zákona za trestný čin, pro který je obviněný stíhán, umožňuje daný druh trestu uložit. Pokud je tedy obviněný stíhán pro trestný čin krádeže podle § 205 odst. 3 trestního zákona, podle kterého bude pachatel potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem, nelze dohodnout trest, který spočívá např. v zákazu činnosti. Z hlediska výměry trestu též není možné se odchýlit od zákonné úpravy. Pokud je tedy obviněný stíhán pro trestný čin výše uvedený, není možné dohodnout trest odnětí svobody v kratším trvání, než je jeden rok. Samotný institut dohody o vině a trestu totiž nezakládá možnost aplikovat ustanovení trestního zákoníku¹⁹ o mimořádném snížení trestu. Stejně tak uzavření dohody o vině a trestu není polehčující okolností. Pokud se obviněný a státní zástupce dohodnou na podmíněném odsouzení, obligatorně pak musí být stanovena i délka zkušební doby. Dohodnout se mohou i na trestu náhradním, ne však libovolně. Pro uložení takového náhradního trestu musí být splněny zákonné podmínky.

V dohodě o vině a trestu je možné i upustit od potrestání. Tento institut je pak jakousi alternativou k jakémukoli trestu. Upustit od potrestání je však možné pouze za podmínek zákonem stanovených v § 46 a násl. trestního zákona.

Pokud se státní zástupce a obviněný dohodnou, je dohoda o vině a trestu sjednána. Taková dohoda musí mít písemnou formu a konkrétní náležitosti.

4.1.1 Náležitosti dohody o vině a trestu

Trestní řád stanoví v § 175a odst. 6 náležitosti, které musí každá dohoda o vině a trestu obsahovat. V dohodě musí být označen státní zástupce a obviněný, poškozený jen za určitých podmínek. Musí být uvedeno datum a místo jejího sepsání, stejně tak i popis skutku, pro který je obviněný stíhán a označení

---

¹⁹ § 58 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

trestného činu, který je v tomto skutku spatřován. Další náležitostí je prohlášení obviněného, že daný skutek spáchal a dohodnutý trest se všemi podrobnostmi k tomu náležitějším. Za určitých podmínek musí dohoda obsahovat též rozsah a způsob náhrady škody, nemajetkové újmy v penězích či vydání bezdůvodného obohacení, popř. i ochranné opatření. Nakonec je třeba připojit podpis státního zástupce, obviněného a obhájce, popř. i podpis poškozeného.

První náležitostí je tedy označení státního zástupce a obviněného, kteří dohodu mezi sebou sjednali. Poškozený musí být označen pouze v případě, že byl sjednávání o dohodě o vině a trestu přítomen a souhlasí s rozsahem a způsobem náhrady škody, která mu vznikla trestným činem, nemajetkové újmy v penězích, která mu byla trestným činem způsobena nebo vydání bezdůvodného obohacení, ke kterému došlo v souvislosti s trestným činem. Označením státního zástupce se myslí označení státního zastupitelství, v jehož působnosti státní zástupce jedná. I přesto, že zákon užívá termín „označení státního zástupce“, neznamená to, že v dohodě o vině a trestu musí být označen konkrétní státní zástupce, který dohodu o vině a trestu sjednával.²⁰ Na označení obviněného lze pak analogicky vztáhnout úpravu v § 177 písm. b) trestního řádu o obžalobě. Vyžaduje se tedy jméno a příjmení obviněného, den a místo narození, jeho zaměstnání a bydliště, popř. jiné údaje, které jsou potřebné k tomu, aby nedošlo k jeho záměně s jinou osobou. Označení poškozeného je nutné pouze v případě, že byl jednání o dohodě o vině a trestu přítomen a souhlasí s rozsahem a způsobem náhrady škody, nemajetkové újmy v penězích či vydání bezdůvodného obohacení. Pojem označení poškozeného pak není blíže specifikován. Lze tedy vyvodit, že musí být označen tak, aby nedošlo k záměně s jinou osobou. Zpravidla tedy postačí jméno, příjmení, datum a místo narození

Další náležitostí dohody o vině a trestu je datum a místo jejího sepsání. K tomuto požadavku není co dodat, neboť se domnívám, že tato náležitost nemůže činit problémy a je jasné, co se datem a místem sepsání dohody myslí. Místo bude zpravidla označeno adresou, na které k sepsání došlo, nejčastěji sídlo příslušného státního zastupitelství. Datum je pak vyjádřeno rokem, měsícem a číselným označením dne, kdy byla sepsána.

---

²⁰ Dle rozhovoru se státním zástupcem Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 5

Dohoda o vině a trestu musí obligatorně obsahovat popis skutku, pro který je obviněný stíhán. K tomuto požadavku zákon²¹ připojuje další náležitosti. Patří mezi ně místo spáchání skutku, čas a způsob, jakým byl spáchán. Vyžaduje se též konkretizace na takovém stupni, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, což může zahrnovat další okolnosti, za kterých ke spáchání daného skutku došlo. Popsaný skutek, pokud je trestným činem, bude tvořit jeho skutkovou podstatu. Struktura skutkové podstaty musí vždy vykazovat čtyři znaky, kterými jsou subjekt trestného činu, objektivní stránku, objekt a subjektivní stránku trestného činu. Co se týká místa spáchání trestného činu, tak by zpravidla mělo být dostatečně určité. Pokud to bude možné, nejurčitějšího popsání lze dosáhnout uvedením adresy. Čas spáchání trestného činu by měl být též co nejurčitější. Zpravidla však nebude možné určit přesnou dobu, ale bude se uvádět určité časové rozpětí. Pokud půjde o skutek, který spočívá v omisivním jednání, uvede se časové rozpětí, ve kterém nebyla plněna povinnost. U pokračujících, hromadných a trvajících deliktů se pak též uvede časové rozpětí, kdy došlo k jednotlivým trestným činům. U pokračujících trestných činů by měly být jednotlivě identifikovány dílčí trestné činy.

Jako další náležitost trestní řád uvádí označení trestného činu, který je v popsaném skutku spatřován. Půjde tedy o právní kvalifikaci daného skutku. Trestný čin musí být označen zákonným pojmenováním, které obsahuje zvláštní část trestního zákoníku. K tomu musí být uvedeno příslušné ustanovení a uvedeny všechny zákonné znaky daného trestného činu, které zakládají důvod použití určité trestní sazby.

Jedním z dalších velmi důležitých požadavků je prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán a který je předmětem sjednané dohody o vině a trestu. Na rozdíl od doznání zde nebude třeba jako součást prohlášení uvádět všechny znaky, které naplňují skutkovou podstatu trestného činu. Podle mého názoru postačí, když obviněný prohlásí, že spáchal ten který skutek, pro který je stíhán. Z dohody samotné musí být obviněnému i všem dalším subjektům zcela jasné, který trestný čin je předmětem dohody. Avšak nebude na škodu, pokud obviněný uvede označení trestného činu a jeho příslušné zákonné ustanovení.

---

²¹ § 175a odst. 6 písm. c) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Trest a všechny detaily jeho se týkající musí být obsaženy v dohodě. Takový trest musí být v souladu s trestním zákoníkem. Tomuto ustanovení náležitostí dohody o vině a trestu jsem se věnovala výše.

Pokud byla dohodnuta náhrada škody, nemajetkové újmy v penězích nebo vydání bezdůvodného obohacení, musí být stanoven rozsah a způsob. Na způsob a rozsah škody se použije ustanovení § 2951 a násl. občanského zákoníku.

V dohodě o vině a trestu je možné sjednat i ochranné opatření. Ukládání ochranných opatření se pak řídí § 96 a násl. trestního zákoníku.

Poslední náležitostí, kterou musí dohoda o vině a trestu obsahovat, je podpis státního zástupce, obviněného a obhájce. Podpis poškozeného se obligatorně vyžaduje tehdy, jestliže byl sjednáváné dohody o vině a trestu přítomen a souhlasí s rozsahem a způsobem náhrady škody, nemajetkové újmy v penězích, popř. vydání bezdůvodného obohacení.

4.1.2 Vyloučení sjednání dohody o vině a trestu

Dohodu o vině a trestu nelze sjednat vždy. Zákon uvádí některé případy, kdy dohodu není možné sjednat, resp. není ani možné zahájit jednání. Omezení jsou dána jednak z hlediska kategorizace trestných činů a dále v některých věcech týkajících se pachatelů se zvláštním postavením v rámci trestního řízení.

V rámci prvního omezení je důležité nejprve vymezit, jak jsou v České republice kategorizovány trestné činy. Tato kategorizace má podobu bipartice.²² To znamená, že trestné činy jsou rozděleny do dvou kategorií. První kategorii tvoří přečiny a zákon je definuje tak, že „*přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.*”²³ Druhou kategorii tvoří zločiny, které zákon vymezuje negativně, a to tak, že „*zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny.*”²⁴ Zároveň však vymezuje zvlášť závažné zločiny jako „*ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody*

---

²² KRATOCHVÍL, V. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 180

²³ § 15 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²⁴ § 15 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.²⁵ Zvlášť závažné zločiny však netvoří další kategorii trestných činů, ale jsou pouze jakousi subkategorií zločinů vedle ostatních zločinů, které jsou omezeny trestní sazbou přečinů a zvlášť závažných zločinů.²⁶ Z tohoto hlediska je ze sjednávání dohody o vině a trestu vyloučena subkategorie zločinů, tedy zvlášť závažné zločiny. Trestní řád tento zákaz výslovně stanoví v § 175a odst. 8. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým byla zavedena dohoda o vině a trestu nepojednává o tom, proč nelze sjednat dohodu v řízení pro zvlášť závažný zločin, protože v době, kdy vznikl tento návrh zákona, se toto omezení ještě nepředpokládalo. Teprve usnesení ústavně právního výboru²⁷ doporučilo, aby dohoda o vině a trestu nešlo sjednat v případě zvlášť závažného zločinu. Zákon byl nakonec přijat v této pozměněné podobě. Toto omezení pak může představovat jisté výhrady k tomuto institutu. Roli mohou hrát i možné obavy ze zneužívání či neakceptace ze strany veřejnosti.²⁸ Lze předpokládat, že tento institut bude mnohem častěji užíván ohledně zločinů (nikoli zvlášť závažných zločinů), než ohledně přečinů.²⁹ Bude to především z důvodu konkurence jiných forem odklonů, které je možné aplikovat v případě, že je trestní stíhání vedeno pro přečin. V tomto případě lze hovořit především o podmíněném zastavení trestního stíhání, narovnání a o institutu trestního příkazu, který je vydáván v řízení před samosoudcem. Všechny tyto instituty lze využít pouze v případě, že je vedeno trestní stíhání pro nedbalostní trestný čin či úmyslný trestný čin, za který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Na tomto místě je nutné poznamenat, že pro státní zástupce bude často přijatelnější využít některý z těchto odklonů, než sjednávat dohodu o vině a trestu. Lze usoudit, že státní zástupci budou raději podávat návrh na potrestání.³⁰

Druhý případ se pak týká jednoho ze zvláštních způsobů řízení. Jde o řízení konané proti mladistvému. Řízení v trestních věcech mladistvých upravuje

---

²⁵ § 15 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²⁶ KRATOCHVÍL, V. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 180

²⁷ Usnesení ústavně právního výboru z 39. schůze ze dne 18. 1. 2012, dostupné na www.psp.cz

²⁸ ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 26-27

²⁹ ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 27-28

³⁰ ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 27

zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, který je *lex specialis* k trestnímu zákoníku a trestnímu řádu. Tento zákon výslovně stanoví v § 63, že dohodu o vině a trestu nelze sjednat v řízení ve věci mladistvého, který nedovršil osmnáctého roku věku. Z toho lze tedy vyvodit, že dohodu nelze v tomto případě uzavřít tehdy, když mladistvý je mladší osmácti let a určující je datum uzavření dohody.³¹ Z uvedeného vyplývá, že státní zástupce by mohl zahájit jednání ještě v době, kdy obviněnému nebylo osmnáct let. Vzhledem ke zvláštním zásadám, které platí v řízení vedenému proti mladistvému, bude na státním zástupci, aby v konkrétním případě posoudil, zda je vhodné započít s jednáním předtím, než obviněný dovrší osmnácti let. Měl by přitom vycházet ze základních ustanovení tohoto zákona a zaměřit se především na mravní a rozumovou vyspělost mladistvého obviněného. Právě z nedostatečně rozumové a mravní vyspělosti pravděpodobně došlo k vyloučení sjednání dohody o vině a trestu v tomto specifickém řízení. Vzhledem k tomu, že jednou ze zásad je, aby řízení působilo k předcházení další protiprávní činnosti, je možná přímo nevhodné, aby se obviněný mladistvý účastnil takového jednání, neboť by to nemuselo mít takový účinek, jako když je postaven před soud v hlavním líčení, který podle mého názoru lépe zabezpečí výchovnou a preventivní funkci.

Posledním případem, kdy dohodu o vině a trestu též nelze sjednat je opět zvláštní způsob řízení a to řízení vedené proti uprchlému³². Toto řízení je charakteristické v tom, že se vede proti obviněnému, který se vyhýbá trestnímu stíhání buď tak, že pobývá v cizině nebo se skrývá. A z toho jasně vyplývá, že dohodu o vině a trestu sjednat nelze, protože jednání o dohodě vyžaduje přítomnost obviněného, a to především jako předpoklad jeho prohlášení, že spáchal skutek, pro který je stíhán. V případě, že se obviněný vyhýbá trestnímu stíhání, nelze předpokládat, že by se dobrovolně dostavil k požadovanému jednání.

---

³¹ ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 29

³² § 302 a násl. zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

4.1.3 Návrh na schválení dohody o vině a trestu

Jednání o dohodě o vině a trestu je zpravidla zakončeno uzavřením takovéto dohody. Dalším postupem ve věci je podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu soudu státním zástupcem. V případě, že v rámci dohody nedošlo ke sjednání náhrady škody, nemajetkové újmy v penězích či vydání bezdůvodného obohacení, musí na to státní zástupce v návrhu upozornit. Státní zástupce je dále povinen k návrhu připojit sjednanou dohodu o vině a trestu, popř. i další písemnosti významné pro soudní řízení a rozhodnutí. Písemností nezbytnou pro soudní řízení a rozhodnutí pak bude například záznam, resp. protokol o jednání o dohodě o vině a trestu.³³ Zákon však v tomto případě nestanoví podrobné náležitosti takového návrhu, ale pouze dvě obecné náležitosti. První z nich je tedy požadavek, že návrh na schválení dohody o vině a trestu nesmí přesahovat svým rozsahem sjednanou dohodu o vině a trestu. Druhou náležitostí je upozornění, že nedošlo k dohodě o náhradě škody, nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení. V případě ostatních náležitostí je nutné využít analogii. Ustanovení, které se nejvíce blíží dohodě o vině a trestu je § 117 trestního řádu obsahující náležitosti obžaloby. V úvahu přichází i ustanovení upravující návrh na potrestání v § 179d odst. 1.³⁴ Analogii k tomuto ustanovení lze však připustit pouze v případě, že jde o věc, ve které bylo konáno zkrácené přípravné řízení.

V případě, že bude dohoda o vině a trestu sjednána ve standardním či rozšířeném přípravném řízení, budou se náležitosti návrhu na schválení dohody o vině a trestu řídit ustanoveními o obžalobě. Z toho důvodu je nutné mezi náležitosti zařadit označení státního zástupce a den sepsání návrhu dohody o vině a trestu, označení obviněného obsahující údaje podle § 177 písm. b) trestního řádu. K těmto náležitostem bude dále přistupovat samotný návrh na schválení dohody o vině a trestu. Je důležité mít stále na zřeteli, že tento návrh nemůže svým rozsahem překračovat sjednanou dohodu o vině a trestu. Součástí budou nadále především náležitosti samotné dohody o vině a trestu, které tvoří její jádro, tedy popis skutku, označení trestného činu, dohodnutý trest. Případně též rozsah a způsob náhrady škody, nemajetkové újmy v penězích či vydání bezdůvodného

---

³³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 2294

³⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 2293

obohacení, popřípadě ochranné opatření, jestliže bylo dohodnuto mezi stranami. Návrh na schválení dohody o vině a trestu musí mít též odůvodnění. Státní zástupce by tedy měl odůvodnit naplnění zákonných požadavků umožňujících sjednat dohodu o vině a trestu, tedy jaké skutečnosti a důkazy ho vedly k závěru, že nejsou dány pochybnosti o tom, že se daný skutek stal, že je trestným činem a že jej spáchal obviněný. Odůvodněno by mělo být i použití dané právní kvalifikace skutku a úvahy státního zástupce při vybírání daného trestu. Poslední náležitostí výslovně stanovenou zákonem je případné upozornění, že nedošlo ke sjednání náhrady škody, nemajetkové újmy v penězích či vydání bezdůvodného obohacení.

V případě, že je dohoda uzavřena v rámci zkráceného přípravného řízení, budou se náležitosti řídit ustanovením o návrhu na potrestání, které ve své podstatě koresponduje s náležitostmi obžaloby, neboť na ustanovení o náležitostech obžaloby přímo odkazuje, avšak vyjma odůvodnění. Pokud bude tedy dohoda o vině a trestu uzavřena ve zkráceném přípravném řízení, nemusí návrh na její schválení obsahovat odůvodnění.

Jednání o dohodě o vině a trestu však nemusí vždy skončit uzavřením takové dohody a podáním návrhu na její schválení. Lze si představit, že jednání v tento výsledek nevyústí a dohoda o vině a trestu sjednána nebude. V takovém případě musí státní zástupce tuto skutečnost zaznamenat do protokolu a věc se vrací do přípravného řízení. Zákon výslovně stanoví, že v takovém případě se v dalším řízení k prohlášení viny obviněným nepřihlíží. Na tomto místě je také vhodné poznamenat, že zákon zde nepracuje s pojmem „prohlášení obviněného, že skutek spáchal“, ale s pojmem „prohlášení viny“. Zde pravděpodobně došlo k jakési legislativní chybě, protože, jak již bylo zmíněno výše, doznání nelze ztotožňovat s prohlášením obviněného, že spáchal skutek. I když použití odlišných formulací nemá dopad na další řízení, mohou způsobovat pokles právního předpisu z hlediska jeho odbornosti. V rámci neuzavření dohody o vině a trestu je také otázkou dalších úvah, zda soud v dalším řízení dokáže být skutečně nepodjatý a dál nebrat v potaz, že obviněný již prohlásil, že spáchal skutek, pro který je stíhán nebo zkrátka skutečnost, že obviněný byl ochoten

přistoupit k jednání o dohodě o vině a trestu.³⁵ Stejná situace může nastat také po té, co soud dohodu o vině a trestu odmítne a následně se bude konat standardní řízení.

S podáním návrhu na schválení dohody o vině a trestu úzce souvisí také institut zpětvzetí. Zákon výslovně stanoví, že státní zástupce může vzít návrh zpět až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Účinkem takového zpětvzetí je skutečnost, že se věc automaticky vrátí zpět do přípravného řízení. Obviněný však obdobným právem výslovně nedisponuje. Zákon neupravuje situaci, kdy nastane skutečnost, že se obviněný rozhodne od dohody odstoupit. I kdyby obviněný nějakým výslovně neupraveným úkonem vyjádřil své rozhodnutí od dohody odstoupit, soud nemá zákonem předepsaný postup. Z povahy věci však vyplývá, že v řízení by nemělo smysl nadále pokračovat. Z důvodu tohoto nedostatku by bylo jistě vhodné zákonnou úpravu konkretizovat.

4.2 Řízení o schválení dohody o vině a trestu

Návrh na schválení dohody o vině a trestu podaný státním zástupcem přezkoumá předseda senátu složeného ze soudce a dvou přísedících, resp. samosoudce, jsou-li splněny podmínky pro konání řízení před samosoudcem. Po přezkoumání návrhu buď nařídí veřejné zasedání, rozhodne o odmítnutí návrhu nebo nařídí předběžné projednání. To neplatí v případě, kdy o věci rozhoduje samosoudce, neboť ten předběžné projednání nekoná. Samosoudce tedy pouze přezkoumá návrh na schválení dohody o vině a trestu, avšak ze stejných hledisek jako předseda senátu při předběžném projednání. Pro přezkoumání návrhu a jeho předběžné projednání nejsou stanoveny žádné lhůty. Lze však analogicky užít ustanovení § 181 odst. 3 trestního řádu, podle kterého musí okresní soud ve lhůtě 3 týdnů a krajský soud ve lhůtě 3 měsíců od podání obžaloby nařídít hlavní líčení nebo učinit jiný úkon směřující k rozhodnutí ve věci.³⁶ Z tohoto ustanovení vyplývá, že v těchto lhůtách počítaných od podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu musí předseda senátu nařídít veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu, předběžné projednání návrhu nebo návrh odmítnout ze zákonných důvodů.

---

³⁵ ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 34

³⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3634

4.2.1 Odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu

K odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu může dojít již v neveřejném zasedání, pokud trpí návrh závažnými procesními vadami. Mezi takové vady zákon výslovně řadí absenci zastoupení obviněného obhájcem při sjednávání takové dohody a dále odkazuje na ustanovení, ze kterého vyplývá, že takovou závažnou procesní vadou je i nesprávnost či nepřiměřenost dohody o vině a trestu z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem, druhu a výše navrhovaného trestu, popř. ochranného opatření, nebo že je taková dohoda nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody, nemajetkové újmy či vydání bezdůvodného obohacení. Soud pak takovou dohodu odmítne usnesením, ve kterém označí vady nebo skutková zjištění, které vedly právě k odmítnutí takového návrhu. Proti tomuto usnesení je možné bránit se řádným opravným prostředkem, kterým je stížnost, jež má v tomto případě odkladný účinek. V případě, že takový opravný prostředek nebyl podán nebo byl zamítnut, usnesení o odmítnutí návrhu nabývá právní moci a věc se automaticky vrací do přípravného řízení. Podrobněji bude o důvodech odmítnutí pojednáno dále.

4.2.2 Předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu

Předběžné projednání slouží k tomu, aby předseda senátu mohl rozhodnout bez toho, aby nařizoval veřejné zasedání. Neveřejné zasedání však není obligatorní, může být nařízeno i veřejné zasedání, pokud má předseda senátu za to, že je to pro rozhodnutí soudu potřebné. Někdy totiž bude potřeba součinnosti stran. Třeba v případě, že je předběžné projednání nařízeno z důvodu, že existují okolnosti umožňující schválení narovnání, bude třeba vyslechnout obviněného a především docílit dohody mezi obviněným a poškozeným o náhradě škody, jiné újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. V tomto případě si lze tedy představit, že je téměř nezbytné nařídit veřejné zasedání.

Předseda senátu může nařídit předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině, má-li za to, že věc patří do příslušnosti jiného soudu. V tomto případě je tedy nutné zkoumat věcnou a místní příslušnost. Z hlediska věcné

příslušnosti přichází v úvahu příslušnost okresního i krajského soudu. Příslušnost okresního soudu je dána vždy, pokud zákon nestanoví příslušnost jinou. Je tedy nezbytné vyloučit příslušnost krajského soudu, který je příslušný v prvním stupni k řízení o trestných činech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně pět let nebo pokud za ně lze uložit výjimečný trest. Tedy vždy bude příslušný k řízení o zločinech a zvláště závažných zločinech a některých přečinech. Příslušnost pro zvláště závažné zločiny není pro účely řízení o dohodě o vině a trestu relevantní, protože dohodu nelze sjednat v případě této kategorie trestných činů. Krajský soud je dále příslušný v případě taxativně vyjmenovaných trestných činů³⁷, a to i v případě, je-li dolní hranice trestu odnětí svobody nižší než pět let, dále v případě trestného činu opilství podle § 360 TZ, jestliže čin jinak trestný naplňuje znaky skutkové podstaty některého z trestných činů, u něhož je dána příslušnost krajského soudu podle předchozích kritérií a v poslední řadě je věcně příslušný tehdy, jestliže jde o dílčí útok pokračujícího trestného činu, jestliže postupem podle § 45 TZ přichází v tomto řízení v úvahu rozhodnutí o vině některým z trestných činů, které splňují kritérium příslušnosti krajského soudu podle předchozích kritérií. Místní příslušnost se pak řídí třemi kritérii. Prvním je místo, kde byl trestný čin spáchán, druhým je místo, kde obviněný bydlí, pracuje nebo se zdržuje a třetím určujícím kritériem je místo, kde čin vyšel najevo. Podle těchto kritérií koná řízení soud, v jehož obvodu nastala skutečnost určující místní příslušnost, přičemž je nutné dodržovat pořadí těchto kritérií. Jinak je místní příslušnost stanovena v případě mladistvých, ale pro účely dohody o vině a trestu je to irelevantní, neboť dohodu o vině a trestu nelze sjednat v řízení, které je vedeno proti mladistvému, který nedovršil osmnáctého roku věku. V rámci věcné příslušnosti může například dojít k tomu, že státní zástupce nesprávně kvalifikuje skutek, který je obviněnému kladen za vinu a taková změna právní kvalifikace může způsobit příslušnost jiného soudu.³⁸ Pokud předseda senátu dojde k závěru, že věc patří do příslušnosti jiného soudu, rozhodne o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti soudu, který je nejbližší společně nadřízen jemu a soudu, který je podle něj příslušný a zároveň má za to, že on

---

³⁷ § 17 odst 1 písm. a) až d) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

³⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3650

k projednání návrhu není příslušný. Pokud předseda senátu dojde k závěru, že je věcně i místně příslušný, nařídí veřejné zasedání.

Předseda senátu dále nařídí předběžné projednání návrhu, domnívá-li se, že věc má být postoupena podle § 171 odst. 1 TR. Důvodem k postoupení zde může být například skutečnost, kdy státní zástupce nesprávně kvalifikuje skutek, který nenaplnňuje znaky trestného činu, nýbrž znaky přestupku, správního deliktu nebo kárného provinění, k jejichž projednání není příslušný soud v trestním řízení, ale orgány příslušné podle správního řádu a jiných zvláštních předpisů.³⁹ Předseda senátu tedy postoupí věc jinému orgánu, jsou-li tu důvody k postoupení věci, v ostatních případech nařídí veřejné zasedání.

Pokud má předseda za to, že jsou tu okolnosti odůvodňující zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 nebo přerušeni trestního stíhání podle § 173 odst. 1 nebo podmíněného zastavení trestního stíhání či narovnání, nařídí předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu. V rámci zastavení trestního stíhání jsou dány důvody jednak obligatorní, které zakládají zastavení trestního stíhání, ale i důvody fakultativní podle odst. 2 příslušného paragrafu. Soud tedy takto postupuje v případě, že již státní zástupce měl takto učinit v přípravném řízení nebo tehdy, jestliže okolnosti odůvodňující tento postup nastaly až po podání návrhu státním zástupcem. Stejně postupuje i v případě, že jsou tu důvody k přerušeni trestního stíhání. Důvodem k předběžnému projednání návrhu je i existence, popř. pouze pravděpodobná existence okolností, které odůvodňují použití dvou forem odklonů, a to podmíněného zastavení trestního stíhání a narovnání. Z uvedeného jasně vyplývá, že tyto alternativní způsoby vyřízení věci mají přednost před dohodou o vině a trestu řazenou též mezi odklony. Dohoda o vině a trestu má tedy zjevně pouze subsidiární povahu vzhledem k podmíněnému zastavení trestního stíhání a k narovnání.⁴⁰ Pokud zde budou dány důvody, popřípadě budou zjištěny tyto důvody v rámci předběžného projednání návrhu, mají tyto dvě formy odklonů přednost před dohodou o vině a trestu. Na tyto důvody předběžného projednání pak navazuje rozhodnutí předsedy senátu o zastavení a přerušeni trestního stíhání,

---

³⁹ Např. zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3652

popř. podmíněného zastavení trestního stíhání nebo rozhodnutí o schválení narovnání.

Předseda senátu může v rámci předběžného projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu rozhodnout o odmítnutí návrhu ze stejných důvodů jako je tomu při přezkoumání návrhu, pokud důvody zakládající tento postup vyšly najevo či byly zjištěny až při předběžném projednání návrhu. Rozhodnutí učiněná v rámci předběžného projednání návrhu mají formu usnesení.⁴¹ Proti těmto usnesením je přípustná stížnost, ovšem jen tam, kde to zákon výslovně stanoví. Zákon umožňuje napadnout stížností všechna rozhodnutí, pokud nejde o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti. Stížnost má pak odkladný účinek, a odkládá se tedy právní moc a vykonatelnost v případě, že nejde o přerušování trestního stíhání. Stížnost proti těmto usnesením může podat státní zástupce a obviněný, v případě rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání a schválení narovnání může stížnost podat též poškozený. V případě, kdy má stížnost odkladný účinek, nabývá rozhodnutí právní moci a vykonatelnosti, jestliže stížnost nebyla podána ve lhůtě 3 dnů od oznámení usnesení, jestliže se oprávněné osoby stížnosti výslovně vzdaly nebo ji výslovně vzaly zpět a v poslední řadě tehdy, jestliže byla zamítnuta orgánem, který o ní rozhodoval.

4.2.3 Veřejné zasedání o návrhu na schválení dohody o vině a trestu

Pokud předseda senátu neshledá důvody pro odmítnutí návrhu či jeho předběžné projednání, nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu, resp. veřejné zasedání nařídí samosoudce, neshledá-li důvody pro odmítnutí návrhu či jiný přípustný postup vyjma nařízení předběžného projednání, které samosoudce nekoná. Veřejné zasedání je jedním ze tří způsobů zasedání soudu. V hlavním líčení je rozhodováno o vině a trestu obžalovaného. V případě dohody o vině a trestu však soud o vině ani o trestu nerozhoduje a ve svém rozhodování se nemůže odchýlit od sjednané dohody o vině a trestu. To znamená, že dohodu může pouze odmítnout nebo schválit. Projednávání návrhu

---

⁴¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3661

ve veřejném zasedání, a nikoli v hlavním líčení, je také vyjádřením toho, že se jedná o odklon. Neveřejné zasedání pak koná senát v případech, kdy lze učinit rozhodnutí menšího významu, ale pouze tehdy, když to zákon výslovně stanoví, nebo žádnou formu nestanoví. Pro řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu zákon výslovně stanoví veřejné zasedání jako formu zasedání soudu a od tohoto ustanovení se nelze odchýlit.

Pro veřejné zasedání je nezbytné, aby na něm byla zajištěna účast osob, jejichž přítomnost je povinná. Veřejné zasedání k řízení o schválení dohody o vině a trestu se koná za stálé přítomnosti obviněného a státního zástupce. Obviněného je nutné k veřejnému zasedání předvolat. Jde o procesní úkon soudu, ze kterého plyne obviněnému povinnost dostavit se v určitý den a hodinu na určené místo, tedy do jednací síně sídla příslušného soudu. Tento procesní úkon má pak zpravidla písemnou formu.⁴² Takové písemné předvolání se obviněnému doručuje do vlastních rukou podle obecných ustanoveních o doručování. Podle obecných ustanovení platí, že pokud se obviněný na předvolání a bez dostatečné omluvy nedostaví k veřejnému zasedání, popř. hlavnímu líčení, může soud přistoupit k dalším prostředkům, o nichž musí být obviněný v předvolání poučen. Těmito prostředky jsou pořádková pokuta a předvedení. V případě řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu se použití těchto opatření jeví poněkud zvláště, protože obviněný dobrovolně sjednal dohodu o vině a trestu se státním zástupcem a už tím vlastně vyjádřil souhlas s konáním takového řízení. Domnívám se tedy, že uložení pořádkové pokuty a předvedení je poněkud v rozporu s charakterem tohoto specifického způsobu řízení. Příslušné orgány samozřejmě musí mít k dispozici prostředky, kterými zajistí průběh trestního řízení bez jakýchkoli zbytečných průtahů, ale v případě tohoto řízení by bylo vhodnější zvolit jiné prostředky, které budou mít především sankční, nikoli donucovací charakter. Jeví se jako nesmyslné vynucovat si přítomnost obviněného, která by měla být dána v tomto případě dobrovolně. Pokud by jeho nepřítomnost měla za následek například fikci odstoupení od dohody o vině a trestu, bylo by to v tomto případě jistě vhodnější než ukládání pořádkových pokut či předvedení obviněného příslušnými policejními orgány.

---

⁴² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 317

Ostatní osoby se o konání veřejného zasedání pouze vyrozumívají. Znamená to tedy, že jejich přítomnost nelze nijak vynucovat. Vyrozumění o místě a čase konání veřejného zasedání dává adresátovi možnost se ho zúčastnit, nikoli povinnost. Obecně je stanoveno, že o konání řízení se vyrozumívá státní zástupce, obhájce obviněného, poškozený a má-li poškozený zmocněnce, pak se vyrozumí pouze on. O řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu se bude obligatorně vždy vyrozumívat státní zástupce. Obhájce a poškozený v řízení nemusí vůbec vystupovat, pokud obviněný již nemá obhájce a není žádný poškozený, resp. poškozený neuplatnil nárok. Lze si však představit, že se budou vyrozumívat i jiné osoby než uvedené v zákoně. V úvahu přichází především orgán sociálně-právní ochrany dětí,⁴³ a to v případě, že je obviněným mladistvý, který dovršil osmnáctého roku věku, ale nepřekročil devatenáctý rok. Pokud by byl obviněným mladistvý mladší osmnácti let, nepřichází dohoda o vině a trestu v případě. Pokud by byl starší devatenácti let, pak už není povinností soudu vyrozumívat i orgán sociálně-právní ochrany dětí. Další osobou, kterou bude třeba vyrozumět, je zákonný zástupce obviněného nebo poškozeného, popř. opatrovník, pokud byl zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo byl ve své způsobilosti k právním úkonům omezen.

Jak již bylo řečeno, přítomnost je vyžadována u státního zástupce a obviněného. O obhájci zákon již nehovoří. Na jeho účast při veřejném zasedání jsou různé názory, resp. na to, zda obviněný v tomto stadiu musí mít obhájce či nikoli. Zákon totiž v § 36 odst. 1 písm. d) TŘ výslovně stanoví, že obviněný musí mít obhájce už v přípravném řízení při sjednávání dohody o vině a trestu. Zákon už ale neříká nic o tom, že by obviněný musel mít obhájce v řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Někým je toto ustanovení chápáno tak, že v řízení o schválení návrhu zkrátka není dána povinnost obviněného být zastoupen obhájcem.⁴⁴ Avšak existuje i opačný názor, a to takový, že nutná obhajoba se vztahuje i na samotné řízení před soudem.⁴⁵ Tyto úvahy jsou opřeny především o logický argument a *minor ad maius* a ustanovení § 36 odst. 4 a § 36a odst. 1.

---

⁴³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3666

⁴⁴ JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*. 2012, roč. 2012, s. 20

⁴⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3668

Pokud se podíváme znovu na ustanovení o řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu, zákon zde stanoví, že obhájce obviněného se vyrozumívá o konání veřejného zasedání. Z toho by tedy mohla plynout jeho povinná účast. Ustanovení ale též říká, že se vyrozumívá také poškozený. Poškozený však v řízení vůbec figurovat nemusí a z toho je nutné odvodit, že tedy ani obhájce. Paragraf je pak zakončen větou, podle které je nutná účast pouze státního zástupce a obviněného. Z toho tedy jasně plyne, že účast obhájce vyžadována není a obviněný tedy nemusí být zastoupen obhájcem. Pokud bychom se vrátili zpět k logickému argumentu a *minori ad maius*, je nutné stanovit kritéria, podle kterých se bude posuzovat, která fáze je „menší“ a která „větší“. Podle mého názoru je v tomto případě nejvhodnější stanovit jako kritérium újmu, která může být obviněnému způsobena. Při sjednávání dohody o vině a trestu může obviněný bez zkušeností a odborných znalostí přistoupit na trest, který není v žádném ohledu mírnější oproti trestu, který by mu hrozil, kdyby se konalo standardní řízení. Jakousi pojistkou zde může být soud, který by daný trest zhodnotil jako okolnost odůvodňující neschválení návrhu, ale na to se nelze spoléhat. Obhájce při sjednávání dohody o vině a trestu hraje velmi významnou roli, neboť disponuje znalostmi a zkušenostmi, které může využít ve prospěch obviněného. Obhájce je schopen posoudit, jaký trest je adekvátní a za určitých okolností může jistě obviněnému zajistit mírnější trest, než na jakém by se obviněný dohodl, kdyby nebyl zastoupen právě obhájcem. V této fázi je obviněný velmi zranitelný a podle mého názoru je zastoupení obhájcem opravdu nutné. Pokud jde o samotné řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu, újmu zde může způsobit soud. Dohoda už je však sjednána a soud ji nemůže nijak měnit. Na tomto místě přichází v úvahu případ, kdy rozsudek není v souladu se sjednanou dohodou o vině a trestu. V tomto případě má obviněný možnost se bránit. Je to jediný důvod, pro který je možné podat odvolání. V případě, že obviněný nemá obhájce, nemusí tento nesoulad zjistit ihned. Vzhledem k tomu, že se však dohodl se státním zástupcem na určitém trestu, popř. na upuštění od potrestání, dá se předpokládat, že by tento nesoulad dříve nebo později zjistil. Pokud by mu však už uplynula lhůta pro odvolání, má možnost využít mimořádných opravných prostředků. Z tohoto pohledu je obviněnému zajištěna možnost se bránit a povinné zastoupení obhájcem se jeví jako méně nutné, než je tomu při samotném sjednávání dohody o vině a trestu. Dalším případem, kdy by mohla být v této fázi obviněnému

způsobena újma by byl případ, kdy by soud dohodu o vině a trestu neschválil. Soud může takto učinit pouze ze zákonných důvodů, které jsou však neurčitějšího charakteru a vytvářejí velký prostor pro soudní uvážení. Podle mého názoru se jeví aplikace logického argumentu a *minori ad maius* v tomto případě velmi složitě a je to dáno speciálním charakterem dohody o vině a trestu. Zákonodárce mohl nahlížet na tuto problematiku tak, že stěžejním momentem je sjednání dohody o vině a trestu a její následné schválení je pak pouze „formalitou“ a v tomto případě nelze citovaný logický argument uplatnit. Domnívám se tedy, že nutná obhajoba se týká skutečně pouze sjednávání dohody o vině a trestu a uplatnění argumentu a *minori ad maius* by bylo výrazně nad rámec zákona, především pak nad rámec ustanovení o povinné účasti pouze státního zástupce a obviněného na veřejném zasedání.

Veřejnost, samotné řízení, počátek a odročení veřejného zasedání se pak řídí ustanoveními o hlavním líčení.⁴⁶ Veřejné zasedání je tedy zásadně veřejné. Veřejnost však může být vyloučena, pokud by měly být ohroženy utajované informace, mravnost, nerušený průběh jednání, bezpečnost nebo jiný důležitý zájem. Veřejnost může být vyloučena také jen pro část řízení. Rozsudek musí být vyhlášen vždy veřejně, a to i tehdy, jestliže veřejnost byla vyloučena pro řízení nebo jeho část. Pokud veřejnost nebyla vyloučena, soud může též odepřít přístup k veřejnému zasedání nezletilým osobám a osobám, u nichž hrozí, že by mohly rušit důstojný průběh jednání a naopak, jestliže byla veřejnost vyloučena, soud může povolit přístup jednotlivým osobám.

Veřejné zasedání zahajuje předseda senátu, resp. samosoudce sdělením věci, která má být projednána. Poté musí zjistit, zda se dostavily osoby, které byly k veřejnému zasedání předvolány, popř. o něm byly vyrozuměny. Následně zjistí jejich totožnost a také to, zda byla zachována lhůta k přípravě. Bez přítomnosti obviněného a státního zástupce se veřejné zasedání nemůže konat, jejich přítomnost je tedy nezbytná, a to bezvýjimečně. Po těchto úkonech předseda senátu vyzve státního zástupce, aby přednesl návrh na schválení dohody o vině a trestu. Po jeho přednesu vyzve předseda senátu obviněného, aby se k návrhu vyjádřil a následně se jej dotáže na několik otázek, jejichž smyslem je ověření,

---

⁴⁶ § 238 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

zda jsou mu známy všechny okolnosti uvedené v dohodě o vině a trestu a zda tento závazek učinil skutečně dobrovolně. Je tedy dotázán, zda rozumí sjednané dohodě o vině a trestu, především zda je mu zřejmé, co tvoří podstatu spáchaného skutku, který je mu kladen za vinu, jeho právní kvalifikaci a jakou trestní sazbu zákon za tento trestný čin stanoví. Dále je dotázán, zda jeho prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, bylo učiněno dobrovolně, bez nátlaku a zda byl poučen o svých právech na obhajobu. V poslední řadě je nutné obviněnému položit otázku, zda jsou mu známy důsledky sjednání takové dohody o vině a trestu, zejména že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti odsuzujícímu rozsudku, kterým byla dohoda o vině a trestu schválena s výjimkou jednoho důvodu, pro který je odvoláním možné daný rozsudek napadnout, tj. v případě, kdy odsuzující rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu. Podstatou těchto otázek je zjistit, zda je mu zřejmý obsah dohody o vině a trestu, jakožto i ověření, zda obviněnému bylo zaručeno jeho právo na obhajobu, a zda dohodu o vině a trestu sjednal skutečně dobrovolně. Dá se vycházet z toho, že obviněný musí na všechny otázky odpovědět kladně. Zákon už ale neupravuje postup pro situaci, kdy by obviněný na některou otázku odpověděl záporně. Pravděpodobně by to mělo za následek, že soud dohodu o vině a trestu neschválí. Může jít však i o napravitelné vady. Pokud obviněnému nebude jasná některá skutečnost, kterou je možno napravit, soud pravděpodobně odročí veřejné zasedání, aby se obviněný mohl seznámit s těmi informacemi, které mu nejsou zřejmé. Může jít například o právní kvalifikaci skutku, pro který byla dohoda o vině a trestu sjednána. Je však úkolem státního zástupce, aby řádně sjednal dohodu o vině a trestu s obviněným, poučil ho o jeho právech a v souvislosti s tím by měl také zajistit jeho podrobné seznámení se s jejím obsahem. Na druhou stranu sjednávání dohody o vině a trestu je přítomen obhájce obviněného, jehož úkolem je, aby jeho klient, tj. obviněný, neutrpěl žádnou újmu a je jeho povinností též obviněnému pomoci při sjednávání dohody, jakožto i vysvětlit mu obsah sjednané dohody a důsledky s tím spojené. Pokud státní zástupce i obhájce řádně plní své povinnosti, nemělo by docházet k situacím, kdy se ve veřejném zasedání zjistí, že obviněnému nejsou jasné všechny okolnosti týkající se sjednané dohody o vině a trestu.

Po vyjádření obviněného vyzve soud poškozeného, je-li přítomen, aby se vyjádřil. V této fázi už je uplatněn nárok poškozeného na náhradu škody, nemajetkovou újmu v penězích nebo vydání bezdůvodného obohacení. Poškozený byl již poučen, že svůj nárok může uplatnit nejpozději při prvním jednání o dohodě o vině a trestu probíhajícím mezi státním zástupcem a obviněným. Později poškozený svůj nárok již uplatnit nemůže. Pokud byl výrok o náhradě zahrnut ve sjednané dohodě o vině a trestu, poškozený se zpravidla vyjádří, zda se sjednanou dohodou souhlasí a může se zabývat všemi otázkami týkajícími se výroku o náhradě škody, jakož i způsobu sjednávání. Pokud však jeho nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy v penězích nebo vydání bezdůvodného obohacení není součástí sjednané dohody o vině a trestu, může poškozený žádat, aby soud o jeho nároku rozhodl. V tomto případě postupuje soud podle § 228 a násl. Na tomto místě bude obsahem vyjádření poškozeného okolnosti, které způsobily, že se s obviněným nedohodl, ale i rozsah a způsob náhrady škody, které žádá.

Dokazování soud neprovádí, nicméně považuje-li to za potřebné, může vyslechnout obviněného a opatřit potřebná vysvětlení. K výsledku obviněného soud přistoupí především tehdy, jestliže z jeho vyjádření vyplývají pochybnosti, že se skutek stal, že je skutek trestným činem a že jej spáchal obviněný.⁴⁷ Vysvětlení pak bude soud vyžadovat především od osob, které by jinak měly postavení svědků. Soud však nemůže vyslechnout svědka, protože dokazování neprovádí, může však od těchto osob žádat právě potřebná vysvětlení.⁴⁸

4.2.4 Rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu

Soud se při rozhodování nemůže nijak odchýlit od sjednané dohody o vině a trestu, resp. ji nějak měnit. Jeho rozhodnutí může tedy spočívat buď v tom, že dohodu o vině a trestu schválí nebo ji odmítne. Jiné rozhodnutí přichází v úvahu pouze v případě, když vyjde najevo některá z okolností, která zakládá důvod pro postoupení věci, zastavení trestního stíhání, přerušování trestního stíhání. Soud může také rozhodnout o podmíněném zastavení trestního stíhání či o schválení

---

⁴⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3674

⁴⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3675

narovnání. Soud přeruší trestní stíhání také v případě, když obviněnému nelze doručit předvolání k veřejnému zasedání.

Soud je při rozhodování plně vázán sjednanou dohodou o vině a trestu. Není možné, aby změnil právní kvalifikaci skutku a trest, popř. ochranné opatření. Soud tedy rozhoduje o skutku uvedeném v dohodě o vině a trestu a v dohodě musí být uveden pouze skutek, pro který je obviněný stíhán. Výjimku představuje sjednání dohody o vině a trestu v rámci zkráceného přípravného řízení, kdy se trestní stíhání zahajuje až podáním návrhu na schválení dohody o vině a trestu soudu.⁴⁹ V tomto případě se tedy dohoda nesjednává ohledně skutku, pro které je vedeno trestní stíhání, nýbrž ohledně skutku, pro který bylo podezřelému sděleno podezření. Návrh na schválení dohody o vině a trestu musí být tedy totožný se sjednanou dohodou o vině a trestu také ohledně skutku. Podstatou řízení je také to, že soudce je vázán též právní kvalifikací takového skutku. Právní kvalifikace obsažená ve sjednané dohodě o vině a trestu musí být též v naprostém souladu s právní kvalifikací obsaženou v návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Pokud bude existovat nesoulad mezi sjednanou dohodou a návrhem předloženým soudu ohledně právní kvalifikace, popř. soud nebude s právní kvalifikací souhlasit, nemůže sice právní kvalifikaci změnit, ale přichází zde v úvahu postup podle § 314r odst. 3, podle kterého soud oznámí státnímu zástupci a obviněnému své výhrady a poskytne jim přiměřenou lhůtu k předložení nového znění dohody o vině a trestu. Pokud by však nové znění dohody nebylo ve stanovené lhůtě předloženo, bude soud postupovat podle § 314r odst. 3, tedy dohodu o vině a trestu neschválí a věc se vrátí zpět do přípravného řízení. Z hlediska právní kvalifikace může soud dojít také k závěru, že skutek není trestným činem. V takovém případě postoupí věc jinému orgánu. Může jít o případ, kdy skutek není trestným činem, ale přestupkem. Soud je dále vázán trestem, popř. ochranným opatřením, na kterém se dohodli státní zástupce s obviněným ve sjednané dohodě o vině a trestu. Na tomto místě je nutné poznamenat, že jako v předchozích případech platí, že sjednaná dohoda o vině a trestu musí být v tomto směru v souladu s návrhem na schválení dohody o vině a trestu a soud nemůže trest nebo ochranné opatření změnit v odsuzujícím rozsudku, kterým

---

⁴⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3678

dohodu schvaluje. Pokud je zde nesoulad nebo soud s dohodnutými trestními sankcemi nesouhlasí, může stejně jako v předchozích případech postupovat podle § 314r odst. 3, resp. § 314r odst. 2.

Součástí rozhodování o dohodě o vině a trestu je také nárok poškozeného na náhradu škody, nemajetkové újmy v penězích, popř. na vydání bezdůvodného obohacení, ale pouze v případě, že poškozený svůj nárok uplatnil nejpozději při prvním jednání o dohodě o vině a trestu. K pozdějšímu uplatnění již nebude přihlíženo. Pokud se poškozený dohodl s obviněným na svém nároku v dohodě o vině a trestu, soud je dohodou plně vázán a způsob a rozsah náhrady škody, nemajetkové újmy či vydání bezdůvodného obohacení nesmí měnit. Pokud se poškozený neúčastnil sjednávání dohody o vině a trestu, avšak svůj nárok uplatnil, jedná za něj státní zástupce. Pokud státní zástupce sjedná s obviněným nárok poškozeného ve výši, v jaké ji sám poškozený uplatnil, je soud též vázán dohodou o vině a trestu. Pokud byla uzavřena dohoda o vině a trestu, ve které absentuje výrok o náhradě škody, nemajetkové újmy či vydání bezdůvodného obohacení, ať už z důvodu, že poškozený nebyl přítomen sjednávání nebo se s obviněným zkrátka nedohodl, soud postupuje buď tak, že do odsuzujícího rozsudku, kterým schvaluje dohodu o vině a trestu zahrne výrok obsahující povinnost obviněného nahradit poškozenému škodu, nemajetkovou újmu nebo mu vydat bezdůvodné obohacení a to podle § 228, na který ustanovení o rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu přímo odkazuje, popř. odkázat poškozeného s jeho nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních podle § 229. Pokud sjednal státní zástupce s obviněným rozsah a způsob náhrady škody, nemajetkové újmy či vydání bezdůvodného obohacení za poškozeného, nikoli však ve výši, v jaké poškozený svůj nárok uplatnil a poškozený s takovýmto postupem nesouhlasí, bude soud postupovat tak, že ohledně nároku sjednaného v dohodě o vině a trestu bude vázán a ohledně zbytku nároku, který nebyl v dohodě o vině a trestu sjednán, bude postupovat podle § 228, popř. podle § 229.⁵⁰

4.2.4.1 Schválení dohody o vině a trestu

Soud schválí dohodu o vině a trestu odsuzujícím rozsudkem, pokud neshledá důvody k odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

---

⁵⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3680

Odsuzující rozsudek musí mít náležitosti zákonem stanovené pro rozsudek, zároveň se však částečně odlišuje, což je dáno předmětem takového rozsudku, kterým je dohoda o vině a trestu. Rozsudek tedy musí obsahovat náležitosti stanovené v § 120 a násl. K tomuto ustanovení potom přistupuje lex specialis ustanovení § 314r odst. 4, podle kterého musí soud v rozsudku uvést výrok o schválení dohody o vině a trestu, výrok o vině a trestu, popř. ochranném opatření. Všechny tyto výroky musí být v souladu se sjednanou dohodou o vině a trestu, stejně jako výrok o nároku poškozeného, pokud je součástí dohody o vině a trestu, se kterou poškozený souhlasí nebo sjednaný rozsah a způsob náhrady škody, nemajetkové újmy v penězích či vydání bezdůvodného obohacení řádně odpovídá uplatněnému nároku ze strany poškozeného. Pokud by výroky v rozsudku nebyly v souladu se sjednanou dohodou o vině a trestu, jde o skutečnost, která je důvodem pro odvolání. Jak bylo řečeno výše, soud může do odsuzujícího rozsudku zahrnout též nárok poškozeného, resp. povinnost obviněného nahradit škodu, nemajetkovou újmu v penězích či vydání bezdůvodného obohacení v případě, že tento nárok není součástí dohody o vině a trestu, popř. je součástí pouze část takového uplatňovaného nároku, popř. může obviněného odkázat s jeho nárokem na řízení před příslušným orgánem.

4.2.4.2 Neschválení dohody o vině a trestu

Důvody zakládající neschválení dohody o vině a trestu jsou zákonem stanoveny. Pokud je zde existence nějakého důvodu, zpravidla bude neschválení předcházet postup soudu, kterým vyzve státního zástupce a obviněného, aby předložili nové znění dohody o vině a trestu a poskytně jim k tomu přiměřenou lhůtu.⁵¹ Teprve pokud lhůta nebude dodržena, soud bude postupovat tak, že dohodu neschválí.

Prvním důvodem pro neschválení dohody o vině a trestu je skutečnost, že dohoda o vině a trestu je nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem. Pojem „nepřiměřenost“ se však nejspíš vztahuje až na druhý důvod, a proto je nutné v tomto případě nadále hovořit pouze o

---

⁵¹ Samozřejmě pouze tehdy, pokud půjde o vady odstranitelné, pokud půjde o vady neodstranitelné, soud dohodu odmítne ihned.

nesprávnosti.⁵² Nesprávnost může být v tomto smyslu spatřována jak v pochybeních skutkových, tak v pochybeních právních.⁵³ Jednou z podmínek, která musí být splněna, aby dohoda o vině a trestu mohla být sjednána je okolnost, že výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný. Soud v řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu dokazování neprovádí. Pokud vyjdou najevo nějaké pochybnosti, může vyslechnout obviněného a opatřit potřebná vysvětlení. V řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu není soud orgánem, který by zjišťoval, zda se skutek stal, zda je trestným činem a zda jej spáchal obviněný. To je úkolem státního zástupce. Pokud soud v řízení dojde k závěru, že jsou zde pochybnosti o tom, že se tento skutek stal nebo zda jej spáchal obviněný, je to důvod pro neschválení dohody o vině a trestu. Druhá otázka se týká právní kvalifikace skutku. Jak již bylo řečeno, podmínkou ke sjednání dohody o vině a trestu je mimo jiné to, že výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že skutek je trestným činem. Soud tedy může dojít k závěru, že tento skutek nenaplnuje znaky skutkové podstaty žádného trestného činu a že o trestný čin vlastně vůbec nejde. V tomto případě je na místě spíše postoupení věci. Nesprávnost v právní kvalifikaci skutku může spočívat také v tom, že ve spáchaném skutku je spatřován nesprávný trestný čin, resp. že jednáním, kterým byl spáchán skutek, byly naplněny znaky skutkové podstaty jiného trestu než toho, který je uveden v dohodě o vině a trestu. Pochybení v tomto smyslu se mohou týkat také chybně stanoveného stadia spáchaní trestného činu, v chybně stanovené formě účastenství či v chybném užití pravidel o časové působnosti trestních zákonů.⁵⁴

Druhým důvodem pro neschválení dohody o vině a trestu je skutečnost, že dohoda je nesprávná a nepřiměřená z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření. Státní zástupce musí při sjednávání trestu dbát ustanovení trestního zákoníku. V prvním případě může dojít k tomu, že sjednaný trest je nezákonný. K tomu dojde tehdy, jestliže státní zástupce nedodržel pravidla

---

⁵² ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 46

⁵³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3681

⁵⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3682

pro ukládání trestu stanovena jak v obecné, tak ve zvláštní části trestního zákoníku. Půjde především o případy kdy byl sjednán druh trestu, který není možné v daném případě sjednat.⁵⁵ Například byl uložen trest propadnutí majetku za trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) TZ. Pokud byl druh trestu uložen podle zákona, může být nezákonná jeho výměra. V tomto případě může jít o příklad, kdy byl uložen trest odnětí svobody v délce trvání jednoho roku za trestný čin krádeže podle § 205 odst. 4 písm. c) TZ, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s dolní hranicí trestní sazby od dvou let, aniž by byly splněny podmínky pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 TZ. Nezákonnost trestu však může spočívat i v nedodržení ustanovení o ukládání trestu úhrnného, souhrnného a společného.⁵⁶ Pokud jde o neschválení dohody o vině a trestu z důvodu nepřiměřenosti druhu a výše navrženého trestu, bude se zkoumat především jeho nepřiměřenost z hlediska povahy a závažnosti spáchaného trestného činu, rodinných, majetkových a jiných poměrů pachatele a jeho dosavadního způsobu života a z hlediska možnosti jeho nápravy. Soud zkrátka zkoumá nepřiměřenost podle hledisek uvedených v ustanovení § 39 TZ, které stanoví základní zásady pro ukládání trestů. Na druhou stranu by soud měl respektovat skutečnost, že on trest nevybírání a že se jedná o zcela specifické řízení založené na konsenzu stran, které přispívá k rychlosti trestního řízení a neschválení dohody o vině a trestu z hlediska nepřiměřenosti druhu a výše navrženého trestu by měl omezit pouze na zjevnou neadekvátnost.⁵⁷ Z hlediska ochranného opatření platí v podstatě to samé jako v případě trestů. Uložení ochranného opatření musí být v souladu se zákonem, především musí být dány zákonné podmínky, které umožňují ochranné opatření uložit a soud bude stejně jako u trestu zkoumat přiměřenost.

Třetím důvodem neschválení dohody o vině a trestu je nesprávnost z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody, nemajetkové újmy v penězích nebo vydání bezdůvodného obohacení. Vzhledem k tomu, že soud má hned několik možností, jak rozhodne o nároku poškozeného, bude toto případ spíše ojedinělý.

---

⁵⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3682

⁵⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3682

⁵⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3682-3683

Pokud v dohodě není sjednána povinnost poškozeného nahradit škodu, nemajetkovou újmu v penězích nebo vydat bezdůvodné obohacení, soud může do odsuzujícího rozsudku, kterým schválí dohodu o vině a trestu, takový výrok zahrnout, popř. může poškozeného odkázat s jeho nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních. V případě, že je v dohodě sjednána nižší výše nároku, než kterou poškozený uplatnil, soud může dohodu o vině a trestu schválit odsuzujícím rozsudkem a o zbytku nároku buď sám rozhodnout a takový výrok zahrnout do odsuzujícího rozsudku, kterým dohodu o vině a trestu schválí nebo může poškozeného opět odkázat s jeho nárokem na řízení před příslušným orgánem. Jde tedy o širokou škálu rozhodnutí, kterými může soud uspokojit poškozeného. K neschválení dohody o vině a trestu se soud uchýlí především tehdy, kdy půjde v tomto směru o vady, které nemůže napravit jiným svým rozhodnutím. Pokud je nárok poškozeného věcně nesprávný, přičemž tato věcná nesprávnost může vyplývat z nesprávné aplikace občanskoprávních předpisů o náhradě škody, nemajetkové újmy či vydání bezdůvodného obohacení, soud dohodu neschválí.⁵⁸ Může však jít i o případy, kdy je rozsah náhrady škody podstatně větší, než na jakou má poškozený nárok.⁵⁹ Lze si však představit i situaci, kdy je soudem zjištěno, že dané osobě vůbec nenáleží práva poškozeného, resp. zkrátka nejde o poškozeného, ale například pouze o pozůstalého, který není právním nástupcem poškozeného nebo není poškozeným ve smyslu § 43 TZ, nýbrž obětí ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů.

Poslední důvod, který vede k neschválení dohody o vině a trestu je závažné porušení práv obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu. Nejvýznamnější právem, resp. povinností obviněného, je mít obhájce. Ten pak musí být přítomen sjednávání dohody o vině a trestu. Pokud tedy obviněný neměl obhájce, resp. jeho obhájce nebyl sjednávání dohody přítomen, jedná se o závažnou vadu, kterou bylo porušeno jedno z nejzákladnějších práv obviněného. Závažné porušení ze strany státního zástupce může být i případ, kdy na obviněného činil nátlak, aby uzavřel dohodu o vině a trestu a v rámci toho nátlak,

---

⁵⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3683

⁵⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3683

aby učinil prohlášení, že spáchal skutek, pro který je stíhán.⁶⁰ Nedodržení těchto základních práv obviněného musí nepochybně vést k tomu, že soud dohodu o vině a trestu neschválí.

V případě, že soud dohodu o vině a trestu neschválí, věc se vrátí usnesením do přípravného řízení. Proti takovému usnesení je přípustná stížnost, která má odkladný účinek. Zákon výslovně stanoví, že v dalším řízení se ke sjednané dohodě o vině a trestu nepřihlíží, stejně tak se nepřihlíží ani k prohlášení viny obviněným. Zákon zde namísto předchozích ustanovení používá slovní spojení „prohlášení viny“ namísto „prohlášení, že spáchal skutek“. Jedná se nejspíš o legislativní chybu, kterou jsou ztotožňovány rozdílné pojmy. O této problematice byl pojednáno výše.

Vrácení věci do přípravného řízení nebrání sjednání nové dohody o vině a trestu. Výhodou je, že pokud byla věc vrácena do přípravného řízení z důvodu neschválení dohody o vině a trestu, státní zástupce, obviněný a popř. poškozený tak budou poučeni o vadách, které jim soud vytýkal, a pro které nebyla dohoda schválena a mohou tak vady napravit.

4.3 Opravné prostředky

Trestní řád rozeznává řádné a mimořádné opravné prostředky, kterými lze napadnout rozhodnutí učiněná v trestním řízení. Mezi řádné opravné prostředky náleží odvolání a stížnost. Mimořádnými opravnými prostředky jsou potom dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnova řízení. Dohody o vině a trestu se týkají všechny tyto opravné prostředky, i když v omezené míře.

Rozsudek, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu lze napadnout odvoláním pouze v jediném případě, a to tehdy, jestliže rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu. Tento nesoulad se může týkat výroku o vině a trestu, popř. výroku o náhradě škody, nemajetkové újmy v penězích nebo vydání bezdůvodného obohacení. Odvolání může podat státní zástupce a obviněný, popř. osoby oprávněné podat odvolání ve prospěch obviněného. Poškozený může napadnout odvoláním výrok o náhradě škody, nemajetkové újmy či vydání

---

⁶⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3684

bezodůvodného obohacení pouze v případě, že s rozsahem a způsobem náhrady škody nesouhlasil, avšak svůj nárok řádně a včas uplatnil. Odvolání však nelze zásadně podat z žádných jiných důvodů. Pro nápravu jiných vad mohou sloužit pouze mimořádné opravné prostředky, resp. jen stížnost pro porušení zákona. Ostatní ustanovení o odvolání se pak použijí i na odvolání proti odsuzujícímu rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu. Odvolací soud však může rozhodnout pouze tak, že odvolání zamítne podle § 256 nebo zruší napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. g), neboť zkoumá pouze soulad rozsudku s dohodou o vině a trestu.

Na úpravu odvolání pak navazuje mimořádný opravný prostředek, kterým je dovolání. Dovolání se podává zásadně proti pravomocným rozhodnutím soudů ve věci samé, která byla učiněná ve druhém stupni. Zákon pak nabízí taxativní výčet rozhodnutí, která jsou pro účely dovolání považována za rozhodnutí ve věci samé. Hned na prvním místě stojí rozsudek, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest, případně ochranné opatření, nebo jím bylo upuštěno od potrestání. Za takový rozsudek lze považovat i rozsudek, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu.⁶¹ Vzhledem k tomu, že důvody dovolání jsou velmi omezeny, je nutné z toho vycházet i při možnosti podat dovolání. Dovolání je tedy v tomto případě možné podat ze všech důvodů, vyjma důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. f), neboť zde jsou dány důvody proti specifickým rozhodnutím odvolacího soudu, které však v rozhodování o rozsudku, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu, soud nemůže učinit. V úvahu nepřichází ani důvod dovolání podle ustanovení § 265b odst. 2, podle kterého může být důvodem dovolání též okolnost, že byl uložen trest odnětí svobody na doživotí, protože ten je možné uložit jen za zvlášť závažný zločin, který je ze sjednávání dohody o vině a trestu vyloučen.

Dalším mimořádným opravným prostředkem je stížnost pro porušení zákona. Tento opravný prostředek se může stát prostředkem, kterým budou oprávněné osoby usilovat o nápravu vad, pro které nelze rozsudek napadnout odvoláním. Komplikace zde však nastává pro oprávněné osoby v tom smyslu, že stížnost pro porušení zákona může podat pouze ministr spravedlnosti a vzhledem

---

⁶¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3143

k tomu, že její podání není nijak časově omezeno, je pouze na něm, zda převáží zájem na nápravě vad nad zájmem na zachování právní jistoty. Mimo stížnosti pro porušení zákona lze využít i návrh na obnovu řízení a následné obnovené řízení podle obecných ustanovení v § 277 a násl.

5 Argumenty pro a proti dohodě o vině a trestu

Dohoda o vině a trestu je kontroverzním institutem, který rozděluje odbornou veřejnost na dvě poloviny. Vzhledem k tomu, že novela obsahující úpravu dohody o vině a trestu nabyla účinnosti teprve k 1. 9. 2012, mnoho odborníků nezaujalo jednoznačný postoj a při hodnocení tohoto institutu vyzdvihuje jak jeho klady, tak uvádí též zápory. Mezi klady patří jednoznačně zefektivnění a zrychlení trestního řízení. Mezi zápory bývá často uváděna kolize tohoto trestněprávního institutu se základními zásadami trestního řízení a celkově zásadami demokratického státu, jakož i celková koncepce, která odporuje hlavnímu smyslu trestního řízení, jímž je bezpochyby zjistit pachatele trestného činu a spravedlivě ho potrestat. Mezi zastánce se řadí především odborníci z řad soudců a státních zástupců, odpůrci dohody o vině a trestu jsou pak z velké části teoretici, ale také advokáti.⁶²

5.1 Argumenty pro dohodu o vině a trestu

Jak již bylo řečeno, převládajícím argumentem pro dohodu o vině a trestu je zrychlení a zefektivnění trestního řízení. Podle čl. 38 odst. 2 Listiny má každý právo, aby jeho věc byla projednána bez zbytečných průtahů. Stejně tak podle čl. 6 Úmluvy má každý právo, aby jeho záležitost byla projednána v přiměřené lhůtě. I trestní řád stanoví v § 2 odst. 4, že trestní věci musí být projednávány urychleně bez zbytečných průtahů. Toto právo je pak součástí práva na spravedlivý proces. Justiční systém je v tuto chvíli v situaci, kdy toto právo není schopný dodržovat a oprávněným osobám ho tak zajistit. Podle již zmíněných statistik je průměrná délka trestního řízení u okresních soudů 192 dní a u krajských soudů dokonce 678 dní.⁶³ Tento problém však není problémem pouze České republiky, ale většiny států kontinentálního typu právní kultury. „*Porušení práva na rozhodnutí v přiměřené lhůtě bylo řešeno v celé řadě rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva a je v současné době předmětem mnoha žalob, zejména ze států s kontinentálním právním systémem, které svou strukturou trestního procesu –*

---

⁶² VANTUCH, P. Dohoda o vině a trestu mezi obviněným a státním zástupcem. *Trestní právo*. 2009, č. 11, s. 5

⁶³ statistika za rok 2012

více stádií svěřených různým orgánům, opakování řady úkonů před těmito orgány, více soudních instancí se složitým systémem opravných prostředků atd. – mají daleko větší problémy s rychlostí řízení než státy s angloamerickým právním systémem.⁶⁴ Důvodem, proč státy common law nemají problémy s rychlostí řízení je především to, že většina obviněných uzná svou vinu a neprobíhá tak klasické soudní řízení. Z tohoto důvodu se mnoho evropských států inspirovalo a zavádí do svých právních řádů právě dohodu o vině a trestu. Konec konců i podle důvodové zprávy k příslušnému návrhu zákona je výslovně jako hlavní důvod zavedení dohody o vině a trestu do trestního řádu uvedeno odbřemenění justice a tak zrychlení trestního řízení.

Dalším argumentem, který podporuje dohodu o vině a trestu je i skutečnost, že dochází k posílení práv poškozeného, především pak možnost, aby jeho nároky byly rychleji uspokojeny.⁶⁵ Vzhledem k tomu, že při konání hlavního líčení může uplynout opravdu hodně dlouhá doba od vzniku nároku poškozeného až k jeho uspokojení, dohoda o vině a trestu pro poškozeného představuje možnost, jak svých nároků dosáhnout rychleji, resp. dosáhnout toho, že obviněnému je uložena povinnost nahradit škodu, nemajetkovou újmu v penězích či vydat bezdůvodné obohacení. Navíc pravomocné rozhodnutí v trestním řízení ještě neznamená, že nárok poškozeného byl uspokojen, resp. má být uspokojen. Poškozený může být se svým nárokem či jeho částí odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních. Pro poškozeného může být výhodné i to, že se s obviněným může zkrátka dohodnout a nemusí čekat na rozhodnutí příslušného soudu.

Dohoda o vině a trestu má své výhody i v tom směru, že chrání oběti trestných činů před sekundární viktimizací. To je také jeden z hlavních důvodů zavedení tohoto institutu. Oběti tak nemusí svědčit znovu v řízení před soudem a z psychologického hlediska nejsou znovu vystaveny stresu, který pro ně vyplývá z veřejného projednávání všech možných detailů spáchaného trestného činu.⁶⁶

---

⁶⁴ BRŇÁKOVÁ, S. a F. KORBEL. Dohoda o vině a trestu. *Trestněprávní revue*. 2008, 7. ročník, č. 9, s. 271

⁶⁵ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou : zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 803

⁶⁶ VANTUCH, P. Nový návrh na dohodu o vině a trestu mezi obviněným a státním zástupcem. *Trestní právo*. 2011, č. 9, s. 4-14.

Podle mého názoru argumenty podporující dohodu o vině a trestu jsou na místě a oprávněně odůvodňují zavedení tohoto nového institutu do právního řádu České republiky.

5.2 Argumenty proti dohodě o vině a trestu

Mnoho odborníků dohodu o vině a trestu zásadně odmítá. Důvody jsou rozmanité, ale v zásadě jde o její nesoulad se zásadami trestního řízení, stejně jako obavu ze zneužívání. Podle mého názoru by argumenty proti dohodě o vině a trestu, především argumenty ze zahraničí, měly posloužit jako vodítko pro českou právní úpravu a docílit takové úpravy, která co možná nejvíce zabrání negativním dopadům aplikace tohoto institutu.

Zásadami, kterým dohoda o vině a trestu odporuje, je především zásada materiální pravdy, zásada vyhledávací, ale také zásada volného hodnocení důkazů.⁶⁷ Také se vytrácí zásada legality a na její místo se dostává zásada oportunity, na jejímž základě však není kontinentální právo koncipováno. Zásada materiální pravdy se také označuje jako „*zásada zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností*.“⁶⁸ Jednou z podmínek uzavření dohody o vině a trestu je skutečnost, že „*výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný*.“⁶⁹ Není zde tedy stanoveno, v rozporu se zásadou materiální pravdy, že skutkový stav musí být spolehlivě zjištěn. Další významnou zásadou související s trestním řízením je zásada vyhledávací a zásada volného hodnocení důkazů. První zásada vyjadřuje povinnost orgánů činných v trestním řízení i bez návrhu stran zjistit relevantní skutečnosti vztahující se k případu a vyhledat o nich důkazy. Podle druhé zásady orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení, přičemž musí zvážit všechny okolnosti případu. V případě, že se uzavírá dohoda o vině a trestu, zpravidla ani všechny důkazy vyhledávané nebudou. Postačí, když budou zjištěny všechny skutečnosti, které nasvědčují tomu, že právě obviněný spáchal trestný čin, nemusí zde být absolutní jistota. Hlavní líčení je potom

---

⁶⁷ JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*. 2012, roč. 2012, s. 24

⁶⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 157

⁶⁹ § 175a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

považováno za těžiště dokazování. Soudce zde hodnotí všechny důkazy. V případě, kdy se uzavírá dohoda o vině a trestu, hlavní líčení se nekoná a tak odpadá proces dokazování, stejně jako náročné hodnocení soudem. Tyto základní zásady trestního řízení jsou novým institutem skutečně porušeny a nelze proti tomu nic namítat. Otázkou zůstává, zda je o porušení natolik významné, že neumožňuje existenci dohody o vině a trestu v právním řádu České republiky. Podle mého názoru nikoli. Navíc je nutné si uvědomit, že dohoda o vině a trestu není v tomto smyslu nějak průlomová, existují zde i jiné formy odklonů, které rovněž nejsou v souladu s těmito zásadami.

Dohoda o vině a trestu musí vždy obsahovat prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán. Mohlo by však docházet k tomu, že takové prohlášení není pravdivé. Zákonodárci tak zvolili jako pojistku ustanovení, podle kterého se předseda senátu, resp. samosoudce musí dotázat obviněného, zda učinil prohlášení dobrovolně a bez nátlaku. Je to však ustanovení nedostatečné a domnívám se, že není tuto problematiku možné právně upravit natolik, aby případné nepravdivé prohlášení bylo odhaleno. Tento problém se vyskytuje především ve Spojených státech, kde obvinění často přiznají svou vinu, aniž by trestný čin skutečně spáchali. Ve Spojených státech je však podle mého názoru zcela odlišná situace. Tento systém je tam bohužel nastaven tak, že obviněný, který prohlásí svou nevinu a využije tak svého práva na řízení před soudem, je potrestán mnohem vyšším trestem už jen proto, že nepřiznal svou vinu a ztížil tak orgánům činným v trestním řízení práci. V této zemi také existují skutečně velké rozdíly v trestních sankcích mezi těmito dvěma skupinami obviněných. Pokud se obviněný přizná, jeho trest může být i o polovinu nižší, než kdyby svou vinu popřel. V České republice samotné uzavření dohody o vině a trestu není důvodem pro mimořádné snížení trestu a není ani polehčující okolností.⁷⁰ Z tohoto důvodu se domnívám, že tresty ukládané v rámci sjednané dohody o vině a trestu a tresty ukládané ve standardním trestním řízení se nebudou lišit natolik, aby to obviněné vedlo k prohlášení o spáchání skutku, který ve skutečnosti nespáchal. Na druhou stranu se nikdy nelze absolutně vyvarovat justičním omylům, nehledě na to, zda

---

⁷⁰ Samozřejmě to nebrání naplnění jiného důvodu zakládajícího mimořádné snížení trestní sazby či naplnění některé polehčující okolnosti.

v dané zemi je využívána dohoda o vině a trestu či nikoli.⁷¹ Úkolem příslušných orgánů je pak tyto situace minimalizovat a zajišťovat spravedlnost.

Dalším problémem zmiňovaným v souvislosti s dohodou o vině a trestu je sociální nespravedlnost.⁷² Ta se týká především situace, kdy jsou často ukládány peněžité tresty namísto trestů odnětí svobody. To pak zvýhodňuje movité pachatele, kteří si mohou dovolit zaplatit vysoký peněžitý trest. Sociálně slabší pachatelé tuto možnost mít nebudou a tak s nimi zpravidla nebude dohodnutý peněžitý trest. V tomto případě bych však neviděla problém v sociální nespravedlnosti tolik jako v tom, že je to nedostatečné potrestání pachatele. Některé pachatele uložení peněžitého trestu nemusí vůbec finančně zatížit, což by mohlo vést k tomu, že tato osoba bude trestný čin opakovat. A v tom bych viděla zásadní problém. Jediným řešením by v tomto případě bylo, aby státní zástupci v rámci dohody o vině a trestu přistupovali na peněžité tresty pouze v takové výši, která by pachatele skutečně zatížila. To však samozřejmě nelze nijak právně upravit. Bude tedy záležet především na státních zástupcích, na co budou ochotni přistoupit a jak moc budou ochotni ulevit pachateli.

Podle mého názoru je zavedení dohody o vině a trestu do právní řádu České republiky oprávněné. I přesto, že některé argumenty proti dohodě o vině a trestu jsou oprávněné, stále se domnívám, že tímto institutem není nijak výrazně narušeno trestní řízení. Také je nutné podotknout, že některé problémy, se kterými se setkávají v jedné zemi, se nemusí vůbec objevit v jiné zemi. Například nepříznivý dopad zaznamenávající třeba v Německu, se nevyskytuje na Slovensku. Stejně tak jako problémy s tímto institutem spojené vyskytující se ve Spojených státech, nejsou zaznamenány v jiných státech. Je tedy otázkou praxe, za jakých okolností se bude dohoda o vině a trestu uplatňovat a zda se i česká justice bude potýkat s negativy, která byla zaznamenána v jiných zemích či nikoli.

---

⁷¹ JALČ, A. K niektorým aspektom dohodovacieho konania v trestnom konaní. *Trestněprávní revue*. 2011, roč. 10, č. 4, s. 106-111.

⁷² MUSIL, J. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. *Kriminalistika*. 2008, roč. 41, č. 1, s. 20

6 Využívání dohody o vině a trestu

Zhodnocení využívání dohody o vině a trestu v praxi je velmi důležité pro vytvoření úsudku o tom, jak se odborníci k tomuto institutu staví. Dohoda o vině a trestu je však využívána velmi málo a dá se říct, že lze zaznamenat pouze mírný až zanedbatelný nárůst v počtu uzavřených dohod. Otázkou zůstává, zda bude v budoucnu možné pozorovat nějaký nárůst nebo zda právní prostředí tento institut zkrátka nikdy nepřijme.

Pro představu nejlépe poslouží statistiky. Na tomto místě je také velmi nutné si uvědomit, že dohoda o vině a trestu byla přijata až v druhé polovině roku 2012, takže počet dohod uzavřených v tomto roce je vlastně počet dohod uzavřených za necelé čtyři měsíce. V tomto roce bylo uzavřeno 29 dohod o vině a trestu, což tvořilo 0,05 % z vyřízených věcí.⁷³ Ohledně 24 osob byla dohoda o vině a trestu uzavřena ve vyšetřování, ve zbývajících případech ve zkráceném přípravném řízení. Podle citované zprávy o činnosti byly dohody uzavírány především v rámci drogové trestné činnosti, majetkových a hospodářských trestných činů, ale byly uzavírány též ohledně trestných činů spáchaných v dopravě. V citované zprávě o činnosti je také zhodnoceno, že uzavřené dohody o vině a trestu byly v daných případech velmi efektivní vzhledem k tomu, že byly uzavřeny v případech, u kterých se dalo předpokládat delší trvání většího rozsahu dokazování. Dá se říct, že státním zastupitelstvím je dle zprávy o činnosti tento institut hodnocen prozatím kladně, ačkoli počet využití je téměř zanedbatelný.

Za rok 2013 zatím nebyla zveřejněna zpráva o činnosti státního zastupitelství, a tak je nutno vycházet pouze z výkazů jednotlivých státních zastupitelství. Podle těchto výkazů⁷⁴ bylo celkem uzavřeno 98 dohod o vině a trestu. Nejsou však k dispozici žádné informace o tom, v jakých to bylo případech či jak se státní zastupitelství k dohodám o vině a trestu nadále staví. Z uvedeného čísla lze však dovodit, že jsou stále upřednostňovány ostatní formy odklonů.

---

⁷³ Nejvyšší státní zastupitelství: zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2012. In: *Nejvyšší státní zastupitelství: zpráva o činnosti* [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/udaje-o-cinnosti-a-statisticke-udaje/zprava-o-innosti>

⁷⁴ Výkazy státních zastupitelství o agendě trestní. In: *Justice.cz: infoData* [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/vykazy-soudu-a-statnich-zastupitelstvi.html>

Z uvedených statistických údajů je též zřejmé, že dohody o vině a trestu jsou téměř nevyužívané. Vzhledem k tomu, že hlavním důvodem pro přijetí tohoto institutu bylo odbřemenění justice, skromné využívání rozhodně neodpovídá původním záměrům a je tak nemožné dokázat potenciál dohody o vině a trestu a její vliv na průměrnou rychlost trestního řízení. Je také nutné zhodnotit, z jakého důvodu je dohoda o vině a trestu tak málo využívaná. Na jedné straně stojí státní zástupce a na druhé straně potom obviněný. Lze však usoudit, že obvinění povětšinou nebudou ti, kteří by jednání o dohodě o vině a trestu odmítali. Argumentem pro tento názor je především fakt, že k doznání dochází až v 55 % případů.⁷⁵ Z uvedeného lze vyvodit, že nevyužívání tohoto institutu bude dáno zejména státními zástupci, kteří nejsou ochotni jednat o uzavření dohody o vině a trestu s obviněným. Pokud bude státní zástupce stíhat trestný čin, který je přečinem, bude pro něj vždy časově méně náročnější využití například trestního příkazu. Domnívám se tedy, že dohoda o vině a trestu by mohla mít potenciál ohledně zločinů. Podle některých názorů může zažití a vstřebání tohoto institutu trvat celou jednu věkovou generaci státních zástupců.⁷⁶

---

⁷⁵ BRŇÁKOVÁ, S. a KORBEL, F. Dohoda o vině a trestu. *Trestněprávní revue*. 2008, 7. ročník, č. 9, s. 272

⁷⁶ ŠABATA, K. a M. RŮŽIČKA. Dohoda o vině a trestu de lege ferenda v České republice a možnosti využití slovenské právní úpravy. *Státní zastupitelství*. 2009, č. 6, s. 8

7 Dohoda o vině a trestu na Slovensku

Dohoda o vině a trestu byla na Slovensku zavedena do právního řádu v souvislosti s rekonstrukcí trestního práva a její úprava je tedy obsažena v zákoně č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti 1. 1. 2006. Jedním z hlavních cílů této rekonstrukce bylo právě vyřešení velkého přetížení trestního soudnictví.⁷⁷

7.1 Právní úprava dohody o vině a trestu na Slovensku

„Pokud výsledky vyšetřování dostatečně odůvodňují závěr, že skutek je trestným činem a spáchal ho obviněný, který se přiznal, uznal vinu a důkazy nasvědčují pravdivosti jeho přiznání, může prokurátor začít jednání o dohodě o vině a trestu na podnět obviněného anebo i bez takového podnětu.“⁷⁸

Pokud jsou tedy splněny podmínky, prokurátor zahájí jednání o dohodě o vině a trestu. K tomuto jednání prokurátor předvolá obviněného a o místě a čase konání takové jednání vyrozumí též obhájce obviněného a případně poškozeného. Pokud je obviněný mladistvým, lze zahájit jednání jen v případě, že s tím souhlasí jeho zákonný zástupce a obhájce a pokud ano, je nezbytné vyrozumět též orgán sociálně-právní ochrany dětí a sociální kurately,⁷⁹ zákonného zástupce, popř. osobu, se kterou mladistvý žije ve společné domácnosti a pokud má ustanoveného opatrovníka, vyrozumí se též opatrovník. Pokud v rámci jednání dojde ke sjednání dohody o vině a trestu, která má potřebné náležitosti podle § 232 odst. 7 a odst. 8 tr.por., prokurátor podá soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu. Je však možné, že obviněný přizná vinu, avšak ke sjednání dohody o vině a trestu nedojde, v takovém případě prokurátor podá obžalobu, ve které uvede přiznaný skutek, jeho právní kvalifikaci a uznání viny a požádá soud, aby provedl hlavní líčení, ve kterém rozhodne o trestu, popř. dalších výrocích, které by mohly mít podklad v prohlášení viny. Stejně bude prokurátor postupovat i v případě, že

---

⁷⁷ JALČ, A. K niektorým aspektom dohodovacieho konania v trestnom konaní. *Trestněprávní revue*. 2011, roč. 10, č. 4, s. 110

⁷⁸ § 232 odst. 1 zákona č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁹ Srov. § 31 a násl. zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

obviněný uzná vinu jen zčásti, a to s tím rozdílem, že dokazování v hlavním líčení bude provedeno jen ohledně nepřiznané části viny.⁸⁰ Pokud nedošlo k dohodě o náhradě škody, prokurátor soudu navrhne, aby poškozeného odkázal s jeho nárokem, popř. částí nároku na řízení občanskoprávní, popř. na řízení před jiným orgánem. Pokud tedy došlo ke sjednání dohody o vině a trestu, prokurátor podá soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu⁸¹ a s tímto návrhem musí podat též samotnou dohodu o vině a trestu, spisový materiál včetně příloh a seznam věcných důkazů.

Jakmile návrh dojde soudu, předseda senátu ho přezkoumá podle jeho obsahu a obsahu spisu a na základě takového přezkoumání buď nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu anebo návrh odmítne, jestliže dojde k závěru, že byly porušeny procesní předpisy, zejména pak právo na obhajobu, popř. je-li dohoda o vině a trestu zřejmě nepřiměřená. Pokud předseda senátu návrh odmítne, činí tak usnesením, které je nutné odůvodnit a lze ho napadnout stížností. Pokud usnesení nabude právní moci, věc se vrací zpět do přípravného řízení.

Pokud předseda senátu návrh neodmítne, nařídí veřejné zasedání. Veřejné zasedání se koná za stálé přítomnosti prokurátora a obviněného. V případě, že má obviněný obhájce, je jeho přítomnost též vyžadována. Po zahájení prokurátor přednese návrh na schválení dohody o vině a trestu. Po jeho přednesu se předseda senátu dotáže obviněného na deset otázek zákonem stanovených.⁸² Obviněný musí na všechny otázky odpovědět kladně. Poté se soud odebere k závěrečné poradě. Pokud se dohoda o vině a trestu jeví jako nespravedlivá, soud vyzve strany, aby navrhly nové znění dohody. Pokud nové znění nenavrhnou, soud dohodu neschválí. Pokud soud dohodu o vině a trestu neschválí nebo obviněný odpověděl na některou otázku záporně, soud vrátí věc usnesením do přípravného řízení. V takovém případě nelze v dalším řízení prohlášení viny obviněným učiněné v rámci jednání použít jako důkaz. V opačném případě soud schválí dohodu o vině a trestu rozsudkem. Proti takovému rozsudku nelze podat odvolání.

---

⁸⁰ IVOR, J. *Trestné právo procesné*. Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 570

⁸¹ Návrh musí obsahovat náležitosti uvedené v § 233 odst. 2 zákona č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů

⁸² § 333 odst. 3 zákona č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů

7.2 Využívání dohody o vině a trestu

Dohoda o vině a trestu je na Slovensku velmi využívaným institutem. Každým rokem dochází k většímu nárůstu, ze kterého je zřejmé, že prokurátoři na Slovensku tento institut přijali. Pro vytvoření představy o využívání dohody o vině a trestu v poměru k ostatním využívaným formám odklonů nejlépe poslouží statistiky zachycené v následujících tabulkách.

Tabulka 1 – Statistika využívání dohody o vině a trestu v poměru k ostatním využívaným formám odklonů. Zdroj: ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 110

ROK	DOHODA O VINĚ A TRESTU		PODMÍNĚNÉ ZASTAVENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ A SMÍR		CELKEM (odklony a dohoda o vině a trestu)	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
2006	2.916	6,3	5.783	12,4	8.699	18,7
2007	5.328	10,3	6.295	12,2	11.623	22,5
2008	6.039	11,8	5.423	10,6	11.462	22,4
2009	7.209	13,5	5.239	9,8	12.448	23,3
2010	7.619	14,2	5.268	9,8	12.887	24
2011	7.938	15,5	5.288	10,2	13.226	25,7

Tabulka 2 – Statistika zaznamenávající vývoj užívání dohody o vině a trestu. Zdroj: ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 111

ROK	DOHODA O VINĚ A TRESTU	NÁRŮST VYUŽITÍ V %
2006	2.916	-
2007	5.328	82,7
2008	6.039	13,3
2009	7.209	19,3
2010	7.619	5,7
2011	7.938	4,2

Tabulka 3 – Statistika využívání dohody o vině a trestu ve věcech mladistvích.
Zdroj: ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 113

ROK	DOHODA O VINĚ A TRESTU (mladiství pachatelé)	POČET SKONČENÝCH VĚCÍ	VYUŽITÍ DOHODY O VINĚ A TRESTU V %
2006	341	3.541	9,6
2007	567	4.536	12,5
2008	704	4.683	15
2009	691	4.286	16,2
2010	702	4.050	17,3
2011	809	3.930	20,6

Tabulka 4 – Statistika zaznamenávající vývoj soudního rozhodování o schvalování dohod o vině a trestu. Zdroj: ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 114

ROK	SKONČENÉ TRESTNÍ VĚCI (počet osob)	POČET SOUDEM SCHVÁLENÝCH DOHOD O VINĚ A TRESTU	PODÍL SCHVÁLENÝCH DOHOD O VINĚ A TRESTU V RÁMCI SKONČENÝCH TRESTNÍCH VĚCÍ V %
2007	35.656	4.428	12,42
2008	38.548	5.741	14,89
2009	41.384	6.856	16,57
2010	41.870	7.091	16,94
2011	40.649	6.538	16,08

7.3 Srovnání s právní úpravou v ČR

Dohoda o vině a trestu na Slovensku je vybudována v podstatě na stejných základech jako je tomu v České republice. Přesto lze v těchto úpravách spatřovat odlišnosti vycházející především z toho, že využívání dohody o vině a trestu není nijak omezeno a je tedy perspektivnější a využitelnější, naproti tomu v České republice byla snaha zkrátit trestní řízení a za tímto účelem byla do trestního řádu přijata, avšak zákonodárce měl z tohoto institutu takové obavy, že jeho využívání omezil v mnoha směrech a nelze tak zcela využít jeho potenciál.

Dohodu o vině a trestu lze tedy na Slovensku uzavřít kdykoli, resp. ohledně kteréhokoli trestného činu. Celý proces sjednávání dohody o vině a trestu na Slovensku začíná tím, že prokurátor zkoumá podmínky, které musí být splněny, aby bylo možné započít jednání. Výsledky vyšetřování musí dostatečně prokazovat závěr, že skutek je trestným činem, že jej spáchal obviněný, který se k tomuto spáchání přiznal a uznal svoji vinu a důkazy nasvědčují pravdivosti jeho přiznání. Státní zástupce může započít jednání už poté, co zjistí, že výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že je trestným činem a že jej spáchal obviněný. Zpravidla je tedy nutné zkoumat, zda v tomto případě lze dohodu o vině a trestu vůbec sjednat a takový krok prokurátor na Slovensku činit nemusí, neboť trestný poriadok ho nijak neomezuje. Zvláštností slovenské právní úpravy je, že obviněný se musí k činu doznat ještě předtím, než je jednání vůbec zahájeno. Je to vlastně jedna z podmínek, aby jednání mohlo započít. Avšak počáteční praxe ukázala, že je často dosaženo doznání až v samotném jednání o dohodě o vině a trestu. Tento postup byl označen za nesprávný, avšak zákon sice uvádí doznání jako jednu z podmínek, ale na druhou stranu uvádí, že k prohlášení o spáchaném skutku učiněném v rámci jednání se nepřihlíží v dalším řízení, pokud bude dohoda o vině a trestu soudem odmítnuta. Podle některých názorů jde o správný postup,⁸³ ale podle mého názoru nikoli. Pokud zákon stanoví jasně jako jednu z podmínek zahájení jednání doznání obviněného, nelze si představit, že by tato podmínka mohla být přehlížena. V České republice je prohlášení o spáchaném skutku (nikoli doznání) součástí až samotného jednání. I když se na první pohled jeví vhodnější úprava česká, domnívám se, že úprava slovenská chce tímto zabránit, aby se zbytečně protahovalo řízení, když vlastně není vůbec jisté, zda obviněný uzná vinu. Podle mého názoru tato úprava slouží k urychlení a zamezení zbytečným průtahům, které jsou v tomto případě obzvlášť nežádoucí. Na druhou stranu je to podmínka, která by mohla odradit obviněného. Po něm je totiž vyžadováno uznání viny, aniž by měl zajištěno, že k nějaké dohodě mezi ním a prokurátorem dojde. A pokud by nakonec k dohodě nedošlo, prokurátor může podat obžalobu, ve které uvede, že obviněný uznal vinu. To by mohlo způsobovat, že obviněný nebude chtít na dohodu o vině a trestu přistoupit, resp. prohlásit svou

---

⁸³ PROKEŠ, J. Praktické problémy aplikácie inštitútu dohody o vine a treste. *Justičná revue*. 2011. č. 12, s. 1613

vinu, avšak podle některých názorů⁸⁴ může obviněný v následujícím hlavním líčení uvést, že je nevinný a že svou vinu prohlásil jen kvůli tomu, aby byl postižen mírnějším trestem. Pak bude muset soud provést dokazování a uznání viny je nepoužitelné.

V rámci samotného jednání o dohodě o vině a trestu lze spatřovat naprosto zásadní odlišnost v tom, že obviněný nemusí mít podle slovenské úpravy obhájce. Nutná obhajoba při sjednávání dohody o vině a trestu má dva aspekty. Jednak výrazně chrání procesní práva obviněného, což je podle mého názoru v tomto případě naprosto nezbytné, avšak na druhou stranu může povinnost mít obhájce odradit obviněné z finančních důvodů. Domnívám se však, že by zcela jistě měla převážet ochrana obviněného před případným nedostatečným využíváním tohoto institutu čistě z finančních důvodů. Dalším aspektem sjednávání dohody o vině a trestu, kde lze spatřovat odlišnosti, je postavení poškozeného. Česká právní úprava poskytuje poškozenému větší ochranu. Státní zástupce je především povinen hájit zájmy poškozeného v případě, že se poškozený jednání neúčastní a je dokonce oprávněn dohodnout za něj s obviněným povinnost nahradit škodu, nemajetkovou újmu v penězích či vydat bezdůvodné obohacení. Slovenská úprava tak silnou ochranu práv poškozeného nemá. Další odlišností v této fázi je, jak bylo řečeno výše, použití uznání viny obviněným. V české úpravě obviněný především vůbec neuznává svou vinu, nýbž skutečnost, že skutek, pro který je stíhán, spáchal. Ani toto prohlášení však nemůže být použito v dalším řízení, pokud by dohoda o vině a trestu sjednána nebyla. Zato prokurátor může do následně podané obžaloby zahrnout uznání viny obviněným. Výsledkem celého jednání je potom uzavřená dohoda o vině a trestu, která musí mít zákonem stanovené náležitosti. Na tomto místě stojí za pozornost skutečnost, že v dohodě o vině a trestu není obsaženo, na rozdíl od české úpravy, která vyžaduje prohlášení obviněného, že daný skutek spáchal, prohlášení o vině. Tato skutečnost vychází z toho, že uznání viny je předpokladem pro započítání jednání o dohodě o vině a trestu, takže není nutné ho zahrnovat mezi náležitosti. Zkrátka kdyby nebyla uznána vina, jednání o dohodě by nikdy neproběhlo a dohoda o vině a trestu by nikdy nemohla být sjednána.

---

⁸⁴ ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 72

Samotné řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu se v těchto úpravách odlišuje zprvu tím, že slovenská úprava neobsahuje předběžné projednání návrhu a z toho lze tedy vyvodit, že předběžné projednání návrhu není možné. Soud tedy zpravidla návrh odmítne nebo nařídí veřejné zasedání. Pokud je nařízeno veřejné zasedání, prokurátor, resp. státní zástupce přednese návrh na schválení dohody o vině a trestu. Po tomto přednesu vyzve předseda senátu obviněného, aby se k návrhu vyjádřil a posléze mu položí tři otázky formulované v ustanovení § 314q odst. 3 písm. a) až c) trestního řádu. Podle úpravy na Slovensku však obviněný nemá právo na vyjádření a po přednesení návrhu prokurátorem následují ihned otázky podle § 333 odst. 3 písm. a) až j) tr. por. Těmito široce koncipovanými otázkami si soud ověřuje, zda byly v řízení splněny podmínky pro sjednání dohody o vině a trestu, zda nedošlo k porušení práv obviněného a zda obviněný rozumí nejen dohodě o vině a trestu a souhlasí s ní, ale i zda jsou mu známy skutečnosti, které uzavření takové dohody způsobuje. Pokud na jednu z těchto deseti otázek obviněný odpoví „ne“, soud dohodu o vině a trestu neschválí. A v návaznosti na tuto úpravu je nutné vyzvednout nedostatek české úpravy, která vlastně vůbec neobsahuje postup poté, co by obviněný na jednu ze tří otázek odpověděl záporně. Proto by bylo vhodné uvažovat o tom, že by se tato část ze slovenské úpravy přejala. Po skončení dotazování je obviněnému umožněno, aby se vyjádřil, tato úprava též absentuje ve slovenské úpravě. Další odlišnost lze spatřovat v tom, že soud podle slovenské úpravy neprovádí žádné dokazování, podle české úpravy je možné, aby soud vyslechl obviněného, popř. si opatřil vysvětlení od jiných osob. Pokud soud dohodu o vině a trestu schválí, ve slovenské úpravě nepřichází v úvahu odvolání. Tady je nutné vyzdvihnout českou úpravu, která počítá s možností, že odsuzující rozsudek, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu, není v souladu se sjednanou dohodou o vině a trestu. Na to pak navazuje i úprava dovolání, která je v České republice mnohem širší než na Slovensku. Podle trestného poriadku lze podat dovolání proti rozsudku, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu jen v případě, že bylo porušeno právo na obhajobu. Zde je také nutné poznamenat, že dovolání je na Slovensku koncipováno jinak než u nás. V podstatě kombinuje dovolání se stížností pro porušení zákona. Z toho důvodu lze dovoláním napadnout i rozsudek soudu učiněný v prvním stupni, avšak napadnout ho může

pouze ministr spravedlnosti, stejně jako je tomu v České republice u stížnosti pro porušení zákona.

Z uvedených rozdílů jasně vyplývá, že slovenská úprava velmi důsledně sleduje účel institutu dohody o vině a trestu. Z důvodu urychlení trestního řízení a odbřemenění justice přistupuje na oslabení práv obviněného a částečně i poškozeného. V České republice byla dohoda o vině a trestu zakotvena s evidentní nejistotou, protože zákonodárce se snažil zmírnit negativní dopady tohoto institutu. Posiluje se postavení obviněného prostřednictvím nutné obhajoby, zároveň i postavení poškozeného tím, že státní zástupce je povinen při sjednávání dohody o vině a trestu hájit jeho zájmy, není-li přítomen a navíc má poškozený právo vyjádření ve veřejném zasedání. Soud má také možnost návrh na schválení dohody o vině a trestu předběžně projednat a ve veřejném zasedání vyslechnout obviněného, popř. opatřit si vysvětlení od jiných osob, zpravidla těch, které by ve standardním trestním řízení měly postavení svědků. Nejvýznamnějším rozdílem je především to, že dohodu o vině a trestu lze na Slovensku uzavřít ohledně všech trestných činů a také ohledně mladistvích. Tato skutečnost je pak odborníky hodnocena kladně.⁸⁵ Naproti tomu v České republice jsou vidět snahy o zachování základních zásad trestního řízení, avšak tato nadbytečná úprava, v porovnání se Slovenskem, odporuje samotnému účelu dohody o vině a trestu a nedovoluje tomuto institutu uplatnit veškerý svůj potenciál.

---

⁸⁵ PIDA, J. Dohoda o vine a treste v slovenskom trestnom konaní. *Právnik: teoretický časopis pro otázky státu a práva*. 2011, č. 4, s. 401

8 Plea bargain v USA

Inspirací pro zavádění institutů podobných dohodě o vině a trestu v zemích kontinentálního typu právní kultury se stal institut plea bargain užívaný v zemích common law a především pak ve Spojených státech amerických. S tím pak nedílně souvisí proces nazývaný jako plea bargaining. „*Právníký slovník tento institut definuje jako neformální postup, na základě něž může obžalovaný souhlasit s přiznáním viny, pokud veřejný žalobce podnikne kroky vedoucí ke zmírnění trestu.*“⁸⁶ Tento postup může mít pak podobu uvážlivého a dlouhodobého jednání nebo může jít o urychlené jednání v rámci soudního zasedání.⁸⁷ Výsledkem takového postupu je pak dohoda nazývaná právě jako plea bargain. Tuto dohodu je možné definovat jako „*dohodu mezi obviněným a veřejným žalobcem, kdy obviněný souhlasí s přiznáním viny k některým nebo ke všem obviněním, která jsou proti němu vznesena, výměnou za ústupky učiněné ze strany veřejného žalobce.*“⁸⁸ Používání tohoto institutu je možné zaznamenat ve Spojených státech již od 19. století.⁸⁹ Plea bargaining má ve Spojených státech takové využití, že se stalo naprosto nezbytnou součástí justičního systému. Podle statistiky⁹⁰ uzná svou vinu 97 % obviněných a dá tak přednost tomuto procesu před procesem soudním.

8.1 Právní úprava

Úprava plea bargaining je obsažena v základním zákoně USA, kterým je US Code. Ten však povětšinou odkazuje na jiný kodex, který má stěžejní význam

---

⁸⁶ Curzon, L. B.: Dictionary of Law, Plymouth, 1979, citováno podle VESELÁ, H. Dohoda o vině a trestu v USA, Německu a na Slovensku: Srovnávací studie č. 5.283. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Kancelář Poslanecké sněmovny* [online]. 2009. vyd. [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=9>

⁸⁷ DIX, G. E. a SHARLOT, M. M.. *Criminal Law: cases and materials*. 2. vyd. Minnesota: West Publishing Company, 1979, s. 16

⁸⁸ Plea Bargain. *Cornell University Law School: Wax Legal Dictionary* [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: http://www.law.cornell.edu/wex/plea_bargain

⁸⁹ LANGBEIN, John H. *Yale Law School Legal Scholarship Repository: Understanding the Short History of Plea Bargaining* [online]. 1979 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://digitalcommons.law.yale.edu/fss_papers/544/

⁹⁰ Offices of the United States Attorneys. *United States Attorneys' Annual Statistical Report: Fiscal Year 2012* [online]. [cit. 2014-03-03].

pro tento institut a tím jsou Federal Rules of Criminal Procedure. Existují však i jiné doplňující zákony či pouze doporučení věnující se tomuto institutu.⁹¹

Na začátek je nutné zmínit, že vyhnout se soudnímu procesu je možné i za pomoci přiznání viny či nepopření viny, aniž by takovému prohlášení předcházelo jednání mezi obviněným a veřejným žalobcem. Každý obviněný je totiž dotázán na to, zda uznává svou vinu, nepopírá svou vinu či popírá svou vinu. Pouze popření viny znamená konání standardního soudního řízení. Nepopření viny je pak zvláštní institut nazývaný jako *nolo contendere*, popř. *plea of no contest*, který má význam především pro občanskoprávní řízení. Pokud obviněný způsobil trestným činem nějakou újmu, která je předmětem právě občanskoprávního řízení, nepopření viny v tomto případě znamená, že v řízení se bude muset jeho vina dokazovat. Pokud obviněný uzná svou vinu, takovéto prohlášení se užije i v občanskoprávním řízení a jeho vina se dokazovat nebude. Uzavřít dohodu je potom možné nejen v případě, že obviněný uzná svou vinu, ale také v případě, kdy svou vinu nepopře, tedy využije institutu *nolo contendere*. Ten však nelze využít v každém státě, právní úpravy na státní úrovni se odlišují.⁹²

Samotná dohoda pak může mít v zásadě tři podoby. Tyto podoby se týkají ústupků, které může učinit veřejný žalobce výměnou za přiznání viny obviněným. V prvním případě veřejný žalobce vypustí z obvinění některé trestné činy. Tento postup pro obviněného znamená, že bude potrestán mírnějším trestem, jelikož mu bude trest uložen jen za některé trestné činy, popř. pouze za jeden trestný čin. A vzhledem k tomu, že ve Spojených státech se tresty sčítají, tedy ukládání trestu za více spáchaných trestných činů stojí na zásadě kumulační, může mít tento ústupek ze strany veřejného žalobce pro obviněného velký význam. Z uvedeného samozřejmě plyne, že tento druh dohody se nebude uzavírat, pokud je předmětem obvinění pouze jeden trestný čin. Ve druhém případě veřejný žalobce může doporučit u soudu konkrétní trest, na kterém se s obviněným dohodnou nebo konkrétní trestní sazbu či užití konkrétního ustanovení příslušných právních předpisů.⁹³ Může se také s obviněným dohodnout, že mu nebude vzdorovat při

---

⁹¹ Mezi jiné zákony lze zařadit především kodexy nikoli federální, ale státní, mezi doporučení patří například ABA Standards.

⁹² HOLTEN, N. Gary a Lawson L. LAMAR. *The criminal courts: structures, personnel, and processes*. New York: McGraw-Hill, 1991, s. 214

⁹³ Jde především o ustanovení Sentencing Guidelines

jeho návrhu na tento konkrétní trest, trestní sazbu či užití ustanovení příslušných předpisů. Třetí případ je pak svou podstatou velmi podobný tomu předcházejícímu. Rozdíl je zde ten, že tu nebude dán jen jakýsi příslib veřejného žalobce, ale předmětem dohody bude jeho souhlas s dohodnutým trestem, trestní sazbou či užitím konkrétního ustanovení příslušných předpisů.

Procedura jednání probíhá mezi veřejným žalobcem a obhájcem obviněného, popř. mezi obviněným, pokud nemá obhájce. Z uvedeného tedy vyplývá, že obviněný nemusí být zastoupen obhájcem. Některé soudy však považují absenci obhájce při jednání o doznání viny za nezákonné.⁹⁴ Takovéto diskuze pak mohou vyústit právě v dohodu. Obviněný tedy buď uzná svou vinu nebo užije institutu výše zmiňovaného, kterým je *nolo contendere*. Veřejný žalobce pak může učinit některý z výše zmiňovaných kroků, kterými zvýhodní obviněného.⁹⁵ Takovou dohodu pak veřejný žalobce předloží soudu. Ten může dohodu schválit, odmítnout nebo odložit rozhodnutí do doby, než přezkoumá zprávu zpracovanou příslušným úředníkem. Než dojde k přijetí dohody soudem, resp. prohlášení viny, obviněný je pod přísahou dotázán soudem na čtrnáct otázek⁹⁶, aby bylo nepochybné, že obviněný rozumí všem okolnostem vyplývajících z uzavřené dohody.⁹⁷ Pochyby nesmí být ani o tom, že obviněný uznal svou vinu dobrovolně. Soud není dohodou vázán, pokud mu bylo předloženo pouze doporučení veřejného žalobce, popř. žádost obviněného s konkrétním trestem. Jde tedy o zvláštnost druhého typu dohody. V rámci této dohody také není možné, aby obviněný vzal své doznání zpět, pokud soud nebude postupovat v souladu s jeho žádostí, popř. doporučeními veřejného žalobce. Pokud soud dohodu zamítne, musí o tom informovat strany dohody.

Zpětvzetí uznání viny je možné v podstatě ve všech stadiích. Obviněný může své prohlášení o vině odvolat předtím, že ho soud přijme z jakýchkoli důvodů, anebo i poté, ale ještě předtím, než je uložen trest, avšak pouze pokud jde o dohodu prvního nebo třetího typu. V rámci druhého typu dohody obviněný

---

⁹⁴ Anderson v. State of North Carolina, 221 F. Supp. 930 (W.D.N.C. 1963)

⁹⁵ Federal Rules of Criminal Procedure: Rule 11 (c)(1)

⁹⁶ Obviněnému, který není občanem Spojených států amerických se pokládá doplňující patnáctá otázka, jejíž smyslem je přesvědčit se, zda si je vědom toho, že může být ze Spojených států vyhoštěn, může mu být zamítnuta žádost o udělení občanství nebo zakázán v budoucnu vstup do země.

⁹⁷ Federal Rules of Criminal Procedure: Rule 11 (b)(1)

nemůže vzít svoje doznání zpět poté, co jej akceptuje soud. Pokud by však byla porušena dohoda druhou smluvní stranou, tedy veřejným žalobcem, obviněný může své doznání vzít zpět.⁹⁸

Samotnou dohodu je pak možno uzavřít ohledně všech trestných činů. Trestné činy se ve Spojených státech dělí na závažné trestné činy a méně závažné trestné činy.⁹⁹ Odlišují se hranicí trestní sazby. Zatímco závažné trestné činy jsou takové, za které je možné uložit trest odnětí svobody nad jeden rok, méně závažné trestné činy jsou takové, za které lze uložit nižší trest.¹⁰⁰ Na obě kategorie trestných činů lze aplikovat dohodu mezi obviněným a veřejným žalobcem. Stejně tak není vyloučena žádná skupina osob, ani jiné trestné činy podle jiných hledisek. Tyto dohody tedy nemají žádné limity, lze je uzavřít za jakýchkoli okolností.

8.2 Srovnání s úpravou v České republice

I přesto, že se plea bargains v USA staly inspirací pro právní úpravu v České republice, tyto dva instituty vykazují značné rozdíly. Na začátek je nutné poznamenat, že trestní řízení ve Spojených státech má zcela jinou podobu než v České republice a státní zástupce má mnohem silnější postavení, což je způsobeno tím, že celé řízení je vedeno výrazným principem oportunity.¹⁰¹ Rozdíl je možné spatřovat především v tom, že Spojené státy neznají pouze dohodu mezi obviněným a veřejným žalobcem jako prostředek vyhnutí se klasickému řízení před soudem, ale znají i samotné uznání viny obviněným, které též způsobuje to, že se nekoná řízení před soudem, resp. jeho zbývající část.¹⁰² Pokud obviněný uzná svou vinu, v České republice tato skutečnost nezakládá možnost či dokonce nutnost v klasickém hlavním líčení nepokračovat. Navíc samotné prohlášení viny v USA znamená pro obviněného mírnější trest, než kdyby svou vinu popřel, alespoň tak to ukazují průzkumy.¹⁰³ To však může často vést k tomu, že se k činu

---

⁹⁸ Santobello v. New York, 404 U.S. 257, 92 S.Ct. 495, 30 L.Ed.2d 427 (1971)

⁹⁹ Označované jako „felonies“ a „misdemeanors“.

¹⁰⁰ POLLOCK, Joycelyn M. *Crime and justice in America: an introduction to criminal justice* [online]. 2nd ed. Waltham, MA: Anderson Pub., c2012, xiv, 436 p. [cit. 2014-03-05].

¹⁰¹ ŠTĚPÁN, J. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. *Právo a zákonnost*. 1991, č. 5, s. 298

¹⁰² Prohlásit vinu může obviněný i v řízení před soudem a potom se tedy v řízení nebude pokračovat.

¹⁰³ DEVERS, Lindsey. Plea and Charge Bargaining: Research Summary. In: *U.S. Department of Justice: Bureau of Justice Assistance* [online]. 2011 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: https://www.bja.gov/search_results.aspx?x=0&y=0&search=plea+bargaining

doznají i ti obvinění, kteří trestný čin nespáchali, neboť důkazy svědčí proti nim a oni raději učiní nepravdivé doznání a přijmou tak mírnější trest než ten, jaký by jim hrozil v případě, kdy by využili své právo na soudní proces.

Nejvýznamnějším rozdílem mezi danými úpravami je především podoba samotné dohody, resp. ústupky, které může učinit veřejný žalobce či státní zástupce. V České republice se státní zástupce musí stále pohybovat v mezích zákona. Naproti tomu ve Spojených státech nejen, že veřejný žalobce může vypustit některé trestné činy, ale může také stanovit konkrétní trest, trestní sazbu nebo se s obviněným dokonce dohodnout na potrestání za jiný trestný čin než ten, který skutečně spáchal. Tímto způsobem mohou být velmi významně snižovány tresty. Například ve věci *North Carolina v. Alford*¹⁰⁴ hrozil obviněnému trest smrti. Nakonec uznal svou vinu a dostal trest odnětí svobody v délce třiceti let. Dalším příkladem může být případ ženy, která se zapletla do drogových obchodů, které vedl její bratr, a to pouze na omezenou dobu, kdy u ní bydlel. Obviněná dostala nabídku trestu odnětí svobody na deset let, pokud přizná svou vinu. Ta však byla přesvědčená, že se ničeho nedopustila a využila své právo na řádný soudní proces. Její trest nakonec činil necelých dvacet let. Její bratr uznal vinu a byl potrestán trestem odnětí svobody v délce trvání jedenácti let. Nedomnívám se však, že je toto správná cesta. Obvinění by neměli dostávat neúměrně mírné tresty a naopak ti, kteří využili svého práva na klasické soudní řízení, by za to neměli být trestáni v podobě mnohem přísnějších trestů. I přesto, že je česká úprava podle mého názoru příliš limitována, na druhou stranu nulové limity, jako je to tomu v USA, mají jistě mnohem nepříznivější dopad.

---

¹⁰⁴ *North Carolina v. Alford* 400 U.S. 25 (1970)

9 Úvahy de lege ferenda

Dohoda o vině a trestu, jak již bylo řečeno, byla začleněna do trestního řádu s jistou dávkou opatrnosti a některými odlišnostmi od jiných právních řádů, kterými byla tato česká úprava inspirována, především pak slovenským trestním řádem. Je tedy na místě zhodnotit dohodu o vině a trestu de lege lata a na jejím základě navrhnout, jak by ji bylo vhodné do budoucna změnit.

Trestní řád velmi omezuje užití dohody o vině a trestu. Nelze ji aplikovat na zvlášť závažné zločiny, v trestním řízení, které je vedené proti mladistvému, který nedovrší osmnáctého roku věku a uprchlému. Proti posledním dvěma limitům nemám námitky. Omezení spočívající v nemožnosti sjednat dohodu o vině a trestu v případě trestního řízení, které je vedené pro zvlášť závažný zločin, shledávám jako nadbytečné. Pro širší možnost užití by bylo vhodné namísto těchto zločinů vyloučit jen některé trestné činy, především ty namířené proti životu a zdraví. Domnívám se, že zmíněné zločiny byly vyloučeny především právě kvůli těmto trestným činům obsaženým v Hlavě I tr. zák. Pro poškozené, popř. oběti, je v těchto případech pravděpodobně největším zadostiučiněním právě fakt, že pachatel bude odsouzen k přiměřenému trestu a je naprosto nežádoucí, aby pachatelům, kteří svým jednáním ohrožují nejvýznamnější právo každého člověka, byl snižován trest z důvodu, že prohlásili, že daný skutek spáchali. S uvedenou problematikou také souvisí skutečnost, že tato forma odklonu s největší pravděpodobností nebude příliš užívána ohledně přečinů, na které lze aplikovat všechny ostatní formy odklonů. Podle mého názoru by tedy bylo vhodné rozšířit užívání dohody o vině a trestu i na zvlášť závažné zločiny s výjimkami.

Základním prvkem konstrukce dohody o vině a trestu je prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán. Na tomto místě by bylo vhodné zákonnou úpravu pozměnit v několika směrech. Trestní řád, na rozdíl od slovenského trestního řádu, neupravuje situaci, kdy obviněný učiní prohlášení jen ohledně části skutku. Dá se tedy předpokládat, že pokud obviněný neučiní prohlášení o celém skutku, dohoda o vině a trestu nebude moci být sjednána. Z praktického hlediska by však bylo přínosem, aby bylo možné dohodu sjednat alespoň ohledně této části, protože to stále přispívá k urychlení trestního řízení, především pak zjednodušení dokazování. Druhý námět pak souvisí s dobou, kdy

je prohlášení učiněno. Obviněný prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán, až poté, co je zahájeno jednání. Může tedy docházet k tomu, že státní zástupce podá návrh na zahájení jednání o uzavření dohody o vině a trestu, následně musí čekat na vyjádření obviněného. Pokud obviněný na jednání přistoupí, může dojít k tomu, že nakonec neučiní potřebné prohlášení a celý tento proces byl vlastně zbytečný. Na Slovensku je tato situace řešena, nejen podle mého názoru, mnohem lépe. Prohlášení viny obviněným je totiž jednou ze zákonných podmínek, aby mohlo být jednání vůbec započato. Na první pohled se to může zdát jako silně demotivující pro obviněné vzhledem k tomu, že prohlášení viny ještě neznamená, že budou odměněni mírnějším trestem, ale podle statistik zaznamenávajících využívání dohody o vině a trestu se to nezdá být pro obviněné takovou překážkou, aby této formy odklonu nevyužívali. A je nutné ještě poznamenat, že samotné prohlášení viny může být podle slovenského trestního řádu dále použito jako podklad pro rozhodování soudu, pokud by nedošlo k uzavření dohody o vině a trestu. Tento postup, tedy prohlášení o spáchání skutku jako podmínka možného jednání, by ocenili i státní zástupci.¹⁰⁵ A je to jistě pochopitelné, nehledě na to, že státní zástupci v tomto případě nechtějí zahajovat jednání, protože nemají jistotu, že obviněný prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán a celý postup tak nebude naprosto zbytečný. Domnívám se, že by šlo o změnu právní úpravy, která by se skutečně mohla odrazit v počtu uzavíraných dohod.

Další námět pro změnu stávající právní úpravy se týká sjednávání trestu. Jak již bylo zmíněno, sjednání dohody o vině a trestu není polehčující okolností ani důvodem pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody.¹⁰⁶ Podle mého názoru by bylo vhodné, aby se sjednání dohody o vině a trestu stalo zákonným důvodem pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody, jako je tomu na Slovensku. Samozřejmě v tomto směru nelze úplně srovnávat českou a slovenskou úpravu vzhledem k tomu, že Slovensko má přísný trestní zákon co do trestních sazeb v tom smyslu, že ve srovnání s českým trestním zákoníkem stanovuje vyšší spodní hranice trestních sazeb. Na druhou stranu se však domnívám, že mohou nastat situace, kdy zákonné trestní sazby neumožňují obviněnému zmírnit trest, protože spáchal trestný čin za takových okolností, že trest by se pravděpodobně

---

¹⁰⁵ Dle rozhovoru se státním zástupcem obvodního státního zastupitelství pro Prahu 5

¹⁰⁶ Sjednání dohody o vině a trestu samozřejmě nevyklučuje využití zákonných polehčujících okolností či důvodů pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody.

pohyboval na samé spodní hranici trestní sazby. Státnímu zástupci pak není umožněno učinit ústupky, protože nemůže sjednat trest pod zákonnou trestní sazbu. Nejvhodnějším řešením by bylo, kdyby mohl být trest v tomto případě snížen například jen o jednu čtvrtinu.

Další náměty *de lege ferenda* se týkají samotné procesní stránky věci, resp. řízení o schválení dohody o vině a trestu. Na prvním místě bych zmínila, zda není předběžné projednání návrhu zbytečné. Samozřejmě může jít někdy o urychlení trestního řízení, ale může dojít také ke zbytečným průtahům v řízení, které je obzvláště u tohoto institutu velmi nežádoucí. Trestní řád také postrádá možnost obviněného odstoupit od dohody o vině a trestu, resp. úpravu, jak by se v dané situaci postupovalo. Stejně tak se domnívám, že by bylo vhodné upravit fikci odstoupení od dohody o vině a trestu v případě, že se obviněný bez uvedení důvodu nedostaví k veřejnému zasedání. Přijde mi nelogické v takovém případě nějak vynucovat jeho přítomnost.

Z následujících úvah a námětů *de lege ferenda* je zřejmé, že právní úprava má své nedostatky. Nelze ji však kvalifikovat pouze negativně, protože v určitých směrech je koncipovaná správně a vhodně.¹⁰⁷ I přesto se domnívám, že tyto náměty by měly být v budoucnu zváženy, protože některé změny by dokázaly učinit dohodu o vině a trestu flexibilnější a tím by pak mohlo dojít k nárůstu v užívání této formy odklonu.

---

¹⁰⁷ Např. ohledně povinného zastoupení obviněného obhájcem při sjednávání dohody o vině a trestu.

10 Závěr

Dohoda o vině a trestu byla přijata do právního řádu České republiky s nadějí, že urychlí trestní řízení a dojde tak k odbřemenění justice. Podle mého názoru má tento institut potenciál pouze v jednom případě. Konkrétně jde o aplikaci dohody o vině a trestu tehdy, jestliže je obviněný stíhán pro zločin. Nelze si zkrátka představit, že by dohoda o vině a trestu dokázala obstát v konkurenčním prostředí jiných forem odklonů, které zkrátka jsou a zřejmě vždy budou více využívané, pokud půjde o obviněného, který je stíhán pro přečin. Přesto se však domnívám, že jde o institut, který by neměl být zatracován a naopak by měl být využit jeho potenciál. Zákonodárci tento institut formovali několik let, což vyplývá z faktu, že dohoda o vině a trestu, resp. její obdoba, byla navrhována již v roce 2005. Výsledný návrh zákona lze zhodnotit jako velmi opatrný. Zákonodárci se snažili vyjít vstříc veřejnosti, která tento institut odmítala, a tak vznikla dohoda o vině a trestu v podobě velmi limitované a obohacené o mnoho prvků, které v jiných úpravách nenajdeme. Je však nutné si uvědomit, že zákonná omezení, která doprovázejí tento institut, způsobují omezenou možnost užívání.

Cílem této práce bylo především podrobně popsat zákonnou úpravu dohody o vině a trestu včetně vyvození závěrů na místech, která jsou nejasná. Pomocí analogie a interpretace se mi tento cíl podařilo splnit, stejně tak jako vypořádat se s nejasnostmi, na které existují mezi odborníky různé názory. Této hlavní části však předchází ještě stručné zmínění o zvláštních způsobech řízení a v souvislosti s nimi také o odklonech, a to z důvodu, aby byl objasněn kontext a prostředí, do kterého dohoda o vině a trestu náleží. Samotná část obsahující zevrubný výklad o dohodě o vině a trestu navazuje na předchozí návrhy zákonů, ve kterých se počítalo s podobnými, či dokonce stejně nazvanými instituty a proto bylo mým cílem podat výklad o vývoji tohoto institutu v prostředí českého právního řádu. I přesto, že je současná úprava dohody o vině a trestu svým způsobem opatrná, předchozí návrhy zákonů omezovalo její využití ve větší míře. Na závěr části o dohodě o vině a trestu v České republice jsem se zabývala argumenty, které svědčí dohodě o vině a trestu a stejně tak i argumenty, které jsou zaměřené proti tomuto institutu. Součástí této kapitoly je především zvážení všech uvedených názorů a jejich zhodnocení. I přesto, že početně převažují argumenty

proti dohodě o vině a trestu, povětšinou nejde o zvlášť závažné skutečnosti, které by významně bránily užívání dohody o vině a trestu v praxi. Celá tato část je uzavřena zhodnocením dosavadního využívání dohody o vině a trestu v praxi, ze kterého zřetelně vyplývá, že tento nový institut, možná prozatím, nebyl v praxi přijat a jeho využívání je zanedbatelné. V souvislosti s touto problematikou jsem se snažila dospět k závěru, proč dohoda o vině a trestu užívána není. V posledních dvou kapitolách jsem se zabývala dohodou o vině a trestu na Slovensku a institutem plea bargain ve Spojených státech amerických. Cílem bylo nejen popsat tamější úpravu, ale také ji srovnat právě s právní úpravou českou. Zatímco srovnání s dohodou o vině a trestu na Slovensku je velmi podrobné, protože instituty v těchto zemích jsou postaveny na stejných základech a jsou velmi podobné, srovnání s právní úpravou v USA je spíše obecné, neboť se jedná o naprosto odlišné instituty, které mají shodnou pouze základní myšlenku. Na Slovensku můžeme vidět, že institut dohody o vině a trestu je velice často užíván a může tedy znovu posloužit jako inspirace pro zdokonalení právní úpravy. Na druhou stranu by se zákonodárci neměli ubírat směrem k právní úpravě v USA, kde jde skutečně o výrazné obchodování se spravedlností a v mnoha případech o spravedlnosti ani hovořit nelze. V poslední kapitole bylo mým cílem nastínit úvahy de lege ferenda. Vyzdvihla jsem tedy ty nejvýznamnější náměty, které by měly být v budoucnu brány v potaz, a ze kterých vyplývá, že některé změny by mohly vést k častějšímu využívání tohoto institutu. Tímto se domnívám, že se mi podařilo splnit všechny cíle, které jsem si vytyčila v úvodu své práce.

11 Resumé

This thesis deals with the topic of the agreement on guilt and punishment. It is an institute typical especially for the common law countries, but lately it has started to be applied also in the legal systems of many European countries of the continental legal systems. In the second half of the year 2012 it was included also in our criminal procedure.

The agreement on guilt and punishment is actually a contract between the prosecutor and the defendant, whereas its purpose is based on the fact that the defendant confesses a committed crime, exchanged by some concessions such as reduction of the sentence or modification of the sentence. Such an agreement must be approved by the court. This agreement cannot be made every time, though. The law provides a few restrictions. First of all it cannot be made about a very serious crime. Another case is the situation when the offender is a fugitive or juvenile not having achieved 18 years. The process of negotiation may begin if the results of the investigation proves the conclusion that this act did actually happen and this act is a criminal act and it was committed by the defendant. The whole process is initiated by the prosecutor or this initiative is based on defendant's request. During these negotiations the defendant must be represented by his attorney. The presence of the damaged party is not necessary, but the prosecutor has the duty to notify him about the date and place of the negotiation. If victim does not show up, it is not an obstacle and agreement can be made. The prosecutor has nevertheless the duty of defend his interests. If all the obligatory subjects are present, it is possible to begin with the negotiation itself. The first step has to be taken by the defendant, who has to state that he committed the act. In the moment, when the defendant makes such a statement, it is possible to approach to the deal of the sentence and the claim of the damaged one. The result of this process is the agreement on guilt and punishment, which must be approved by the court. The court's sentence, by which is agreement accepted, has to be in accordance with agreement on guilt and punishment. The criminal procedure does not have to be finished by the acceptance, the court can also reject the agreement. If the agreement is not accepted by the court, the case is returned to pre-trial phase,

whereas the defendant's statement of committing the act is not going to be taken into consideration for the future proceedings.

The inspiration for the Czech legislation was especially the Slovak legislation. Nevertheless, the Czech legislators did not choose the same way and agreement on guilt and punishment has been very restricted, in other words, limited in its application. The Slovak agreement is much more flexible and it can be applied anytime, it is not limited by certain crimes. On the other hand, the Czech legislation made it extended by a few elements, which are missing in the Slovak legislation. It is especially the mandatory representation of the defendant by an attorney, while making the agreement and the strong protection of the victim's rights. Even if each of these legislations are good in a certain way, the Slovak one is created in the way that its usage is as wide as possible.

In the United States there is an institute, which has become an inspiration for other legislations, called plea bargain. It is a deal between the prosecution and the defendant and it is based on the acceptance of guilt from defendant in exchange for some concessions from the prosecution. Plea bargain is a very different institute from the Czech agreement on guilt and punishment. These significant differences may be seen especially in the concessions made by the prosecution. First of all prosecutor can dismiss certain charges, but he can also reduce a charge to a less serious offense. These concessions are absolutely unacceptable according to Czech law.

In the Czech Republic, the lawmakers were probably afraid of abusing and not accepting this new legal institute by public and so this agreement happened to be very limited in comparison with other legislations. In certain ways, this restrictions have its advantages, but I assume that there are more disadvantages of such a limitations for practical usage. However, the prosecutor should always consider very carefully, whether it is appropriate to make an agreement in the certain case or not and especially not replace a traditional and standard criminal proceedings with this agreement as seen as this institute still works as an alternative way of handling criminal cases.

12 Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy

České právní předpisy:

Ústavní zákon č. 2/1993, Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolu č. 3, 5 a 8 a 11

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zahraniční právní předpisy:

Zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů

U.S. Code

Federal Rules of Criminal Procedure: Rule 11

Knižní publikace

České publikace:

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, 864 s.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou : zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012, 1301 s.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, 968 s.

KRATOCHVÍL, V. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2012, 921 s.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře.

ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, 128 s.

Zahraniční publikace:

DIX, G. E. a SHARLOT, M. M.. *Criminal Law: cases and materials*. 2nd ed. Minnesota: West Publishing Company, 1979.

HOLTEN, N. Gary a Lawson L. LAMAR. *The criminal courts: structures, personnel, and processes*. New York: McGraw-Hill, 1991, 398 s.

IVOR, J. *Trestné právo procesné*. Bratislava: Iura Edition, 2006, 993 s.

POLLOCK, Joycelyn M. *Crime and Justice in America: An Introduction to Criminal Justice*. Newark, NJ: Matthew Bender & Company, Inc., 2008.

Odborné články

BRŇÁKOVÁ, S. a F. KORBEL. Dohoda o vině a trestu. *Trestněprávní revue*. 2008, 7. ročník, č. 9, s. 271-274.

JALČ, A. K niektorým aspektom dohodovacieho konania v trestnom konaní. *Trestněprávní revue*. 2011, roč. 10, č. 4, s. 106-111.

JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*. 2012, roč. 2012, s. 19-25.

MUSIL, J. Dohody o vině a trestu jako forma konsezuálního trestního řízení. *Kriminalistika*. 2008, roč. 41, č. 1, s. 3-26.

PROKEŠ, J. Praktické problémy aplikácie inštitútu dohody o vine a treste. *Justičná revue*. 2011, č. 12, s. 1611-1620

ŠABATA, K. a M. RŮŽIČKA. Dohoda o vině a trestu de lege ferenda v České republice a možnosti využití slovenské právní úpravy. *Státní zastupitelství*. 2009, č. 6, s. 6-14.

ŠTĚPÁN, J. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. *Právo a zákonnost*. 1991, č. 5, s. 292-303.

VANTUCH, P. Dohoda o vině a trestu mezi obviněným a státním zástupcem. *Trestní právo*. 2009, č. 11, s. 5-13.

VANTUCH, P. Nový návrh na dohodu o vině a trestu mezi obviněným a státním zástupcem. *Trestní právo*. 2011, č. 9, s. 4-14.

Internetové zdroje

ABA Standards for Criminal Justice: Pleas of Guilty. In: 3rd ed. 1999. Dostupné z: http://www.americanbar.org/publications/criminal_justice_section_archive/crimjust_standards_guiltypleas_toc.html

VESELÁ, H. Dohoda o vině a trestu v USA, Německu a na Slovensku: Srovnávací studie č. 5.283. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Kancelář Poslanecké sněmovny* [online]. 2009. vyd. [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=9>

DEVERS, Lindsey. Plea and Charge Bargaining: Research Summary. In: *U.S. Department of Justice: Bureau of Justice Assistance* [online]. 2011 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: https://www.bja.gov/search_results.aspx?x=0&y=0&search=plea+bargaining

OFFICES OF THE UNITED STATES ATTORNEYS. *United States Attorneys' Annual Statistical Report: Fiscal Year 2012* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.justice.gov/usao/resources/reports/>

Plea Bargain. *Cornell University Law School: Wax Legal Dictionary* [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: http://www.law.cornell.edu/wex/plea_bargain

Soudnictví, kriminalita, nehody: pohyb agendy u okresních a krajských soudů.

In: *Český statistický úřad: Statistická ročenka České republiky 2013* [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kapitola/0001-13-r_2013-2700

Nejvyšší státní zastupitelství: zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2012.

In: *Nejvyšší státní zastupitelství: zpráva o činnosti* [online]. [cit. 2014-03-09].

Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/udaje-o-cinnosti-a-statisticke-udaje/zprava-o-innosti>

Výkazy státních zastupitelství o agendě trestní. In: *Justice.cz: infoData* [online].

[cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/vykazy-soudu-a-statnich-zastupitelstvi.html>

Soudní rozhodnutí

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29.2. 2012, 6 Tdo 146/2012

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19.8. 2003, sp. zn. 10 To 336/2003

Anderson v. State of North Carolina, 221 F. Supp. 930 (W.D.N.C. 1963)

North Carolina v. Alford 400 U.S. 25 (1970)

Santobello v. New York, 404 U.S. 257, 92 S.Ct. 495, 30 L.Ed.2d 427 (1971)

Ostatní zdroje

Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku č. 510, návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku č. 510, návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 7/2012

United States Federal Sentencing Guidelines

Usnesení ústavně právního výboru z 39. schůze ze dne 18. 1. 2012, dostupné na www.psp.cz